

VELICE TICHÉ AVE

SYN Viš líp než já, jak to bylo. Na tvém místě bych tam toho Gounoda nedával.

OTEC Co tím chceš říct? Že jsem maminku neměl dost rád?

SYN Já taky ne. Ani tebe. Moc jsem vám ublížil. Jestli se to dá odpustit, odpusť.

OTEC To jsem udělal. Už dávno. Pokud jde o maminku a o mě, vím to opravdu líp. Přisahám při její památce, že mám svědomí čisté.

(Ozve se Gounodovo Ave Maria, a to tak, aby navázalo na citaci těže písně ze začátku hry)

MATKA Myslíš, že přísahal křivě?

SYN Ne. Věří tomu. A ty nepromluvíš, jakos o tom nepromluvila zaživa. Na pohřbu jsme s tatínkem seděli vedle sebe, černé šaty, černé vázanky, na tvé rakvi náš společný věnec, a můj bývalý katecheta se modlil: Světlo věčné ať jí svítí.

(Hudba slábne)
Pak nám staří soudci a advokáti kondolovali, brali nás za ruce, někdo řekl, že jsme si, já a tatínek, podobní.

(Hudba skončila)
Vyšli jsme ven, sněžilo, byli jsme celí bílí, všude klid, a já to pořád slyším. Ave Maria. Ale jen velice tiše. Odpočívaj v pokoji.

Konec

ZVĚSTOVÁNÍ
ANEB
BEDŘICHU, JSI ANDĚL

KOMEDIE O DVOU DÍLECH, TŘECH DĚJSTVÍCH
A PATNÁCTI OBRAZECH

1986

OSOBY

KAREL MAX vědec a revolucionář mezi třicítkou
a čtyřicítkou

BENI jeho žena, čtyřicetiletá

LENI služka, ještě ne třicetiletá

BEDŘICH přítel rodiny, mezi třicítkou a čtyřicítkou

Děj se odehrává v padesátých letech minulého století
v Londýně

DĚJSTVÍ I
USPÁVÁNÍ

OBRAZ 1

Uprostřed scény nepovlečená manželská dvojpostel. Všude po zemi, kolem postelí i pod nimi volně položené hromady i hromádky knih. Je noc. KAREL MAX leží v bílé noční košili, přikryt nepovlečenou pokrývkou, vedle něho v noční košili BENI pod svou nepovlečenou pokrývkou. Oba mají zavřené oči a jeden druhého se nedotýkají.

(Odněkud z temného pravého portálu se ozve krátký vzlyk)
KAREL MAX (otevře oči, poslouchá, pak zase oči zavře)

(Krátký vzlyk se ozve znovu, tentokrát o něco silněji)

KAREL MAX (posadí se na posteli)

(Vzlyk se ozve potřetí a ještě silněji)

KAREL MAX (opatrně odsune pokrývkou, spustí bosé nohy na podlahu, postaví se a dá se na pomalou cestu mezi hromádkami knih směrem k pravému portálu, odkud se ozývají vzlyky. Podlaha zapraská, KAREL MAX se zastaví, dívá se na BENI, ale ta spí. KAREL MAX postupuje dál, podlaha opět zapraská, BENI se tentokrát pohne, ale spí dál. KAREL MAX se už téměř ocitne ve tmě portálu, zbývají mu dva tři kroky, ale když chce ty dva tři kroky udělat, ozve se hlas BENI)

BENI Co je, Karle Maxi?

KAREL MAX Nic, Beni.

BENI Kam jdeš?

KAREL MAX Nikam.

(Pomalou se vrací, postupuje zpět ke své posteli)

BENI Bolí tě hlava?

KAREL MAX Ne.

BENI Mám ti najít kapky?

KAREL MAX Děkuju. Opravdu nechci.

BENI Nemůžeš spát?

KAREL MAX Uklidni se, miláčku. Jsem v pořádku.

BENI Přišly špatné zprávy?

KAREL MAX Poštu jsi přece četla.

(Usedne na postel)

BENI Ale odpoledne tu byl ten... ten, co ho nemám ráda.

Ten z Iserlohnu.

KAREL MAX Gustav? Křivdíš mu. Přivezl jedinečnou novinu. V solingenské ocelárně chystají stávkou. Jestli to vyjde, stávkuje do týdne celé Německo.

BENI Víš. Mluvili jste nahlas. Ale najednou jste ztichli. Nejmiň na tři minuty.

KAREL MAX Na tak dlouho? Vidiš, ani mně to nepřišlo. Zasnili jsme se. Umiš si to představit? Revoluční vláda v Berlíně.

BENI Když ten člověk odešel, zůstal v popelníku ohořelý papír. Co jste si psali?

KAREL MAX Nic.

BENI Tak jak se tam ten papír dostal?

KAREL MAX Asi chytil od zápalky. Kouřili jsme. Přivezl mi doutníky.

BENI Ano, cítím je ještě teď.

KAREL MAX Dobré doutníky.

BENI Karle Maxi, slyšela jsem, jak píšete. Ty přede mnou něco tajíš. Zase nám udělají domovní prohlídku. Zase mě zavřou na celou noc mezi prostitutky.

KAREL MAX Nejsme v Paříži, Beni. Anglie je pro politické emigranty ideální zem. Proto jsem ji vybral.

BENI Jistě, jsi ohleduplný. Ale teď jsi ohleduplný až moc. Co se děje?

KAREL MAX Beni, má láska. Citlivá. Jasnovidná. Jsem rád, že tě mám.

BENI Nezamlouvej to. Přimo fyzicky to cítím: něco se stalo. Mě neoklameš. Naposledy tě prosím: Mluv.

KAREL MAX Dobrá, připouštím: něco se stalo. Jenže já nejsem tak vnímavý jako ty. Prostě o ničem nevím.

BENI Tak proč chodíš v jednu v noci po ložnici? Přece víš, co způsobíš: probudíš mě. Do rána neusnu. Zítra se celý den budu vléct jako mrzák. Zase onemocním. Do roka umřu. Děti zůstanou samy a bez pomoci, protože ty jim nebudeš nic platný. To všechno víš.

KAREL MAX Odpusť, Beni.

BENI Ano, to umíš. To jediné: Odpusť, Beni. Už to vidím a slyším. Jednou mě zabiješ a řekneš: Odpusť.

(Odvrátí se, položí hlavu na polštář a zakryje si ji oběma rukama)

KAREL MAX Dobře, Beni. Když to chceš mermomocí vědět: šel jsem..., potřeboval jsem... po tom čaji, víš?

BENI Kolik jsi vypil? Pět šáleků?

KAREL MAX Čtyři. Měl jsem žízeň.

BENI Pět šáleků mátového čaje před spaním. Ačkoli ti nedělá dobře. Ale to je marné. Marné, marné, marné, marné. marné, marné. Tak na co čekáš? Běž.

KAREL MAX *(jde směrem do pravého portálu, zmizí ve tmě)*

BENI *(po velmi krátké chvíli)* Karle Maxi!

KAREL MAX *(je slyšet jen jeho hlas)* Ano, miláčku.

BENI Pospěš si. Víš, co říkal Kugelmann.

KAREL MAX *(vychází z pravého portálu)* Buď bez starostí. Beni. Není mi zima.

BENI Ukaž. *(Vezme ho za ruce)* Jsi celý prokřehlý. Pojď. já tě zahřeju.

KAREL MAX *(v jejím náručí)* Díky, Beni.

BENI Už je ti dobře?

KAREL MAX Jako v ráji. *(Zavře oči)*

BENI A teď mi řekni, jaká jsem.

KAREL MAX Něžná. Moudrá. Zázračná.

BENI Ještě mi něco povídej.

KAREL MAX Pohádku? Kterou?

BENI Tu, co mám nejradši. *Žila-byla.*

KAREL MAX Dobře, poslouvej. *Žila-byla* v Treviru mladá dívka. Byla krásná, nejkrásnější z celého města. Jmenovala se Benigna, to znamená od narození dobrá, ale říkali

jí Trevírská perla. Všichni mladí muži z Trevíru na ni mysleli, jenže ona byla princezna z rodu von Ostphalen a nikomu nedávala naději. V Trevíru žil také jeden neuvěřitelně drzý mladík, černý jak moufenín. I tomu se o ní ve dne v noci zdálo. Měl tak drzé sny, že to ani vypovědět nešlo. (Odmíčí se)

BENI *(měla zavřené oči, teď je otevře)* Jaké sny?

KAREL MAX Například že ji potkal na korze, poklekl před ní a stiskl jí kotník.

BENI Jak jí ho stiskl? Myslím v tom snu.

KAREL MAX Tak, miláčku.

(Obemkne rukou její kotník)

(Hudba - čtyři úderů z Beethovenovy Osudové, tma)

OBRAZ 2

Scéna jako v obraze 1. BENI spí, KAREL MAX leží se zavřenýma očima.

(Odněkud z pravého portálu se ozve krátký vzlyk)

KAREL MAX *(otevře oči, poslouchá, pak zase oči zavře)*

(Krátký vzlyk se ozve znovu, tentokrát silněji)

KAREL MAX *(posadí se na posteli)*

(Vzlyk se ozve ze tmy potěti a ještě silněji)

KAREL MAX *(opatrně odsune přikrývku, spustí bosé nohy na podlahu, postaví se a dá se na pomalou cestu mezi hromádkami knih k pravému portálu, odkud se ze tmy ozývají vzlyky. Podlaha zapraská, KAREL MAX se zastaví, dívá se na BENI, ale ta spí. KAREL MAX postupuje dál, podlaha opět zapraská, BENI se tentokrát pohne, ale otočí se a spí dál. KAREL MAX se dostane do tmy portálu, ale sotva zmizí ve tmě, BENI se napůl posadí)*

BENI Karle Maxi!

KAREL MAX *(je slyšet jen jeho hlas)* Ano, miláčku.

(Vrátí se z portálu)

BENI Už zas?

KAREL MAX Je to trapné, Beni. Asi jsem se nachladil.

BENI Potřebuješ nahřát.

KAREL MAX Prosim, miláčku, neobtěžuj se. Připravím to.

BENI Ty? Vyloučeno. Přeházíš kuchyni a nic nenajdeš.

(Volá) Leni!

(V pravém portálu se osvětlí přístěnek s nepovlečeným lůžkem, na lůžku sedí LENI v bílé noční košili. Přístěnek je od prostoru manželské dvojpostele oddělen přepážkou s dveřmi. U LENINA lůžka stojí židle a na ní leží sachovnice s rozehranou partii)

LENI *(ustane)* Ano, milostivá paní.

BENI *(volá)* Ohřívací láhev!

LENI Prosim, milostivá paní.

(Hlas jí selže, ozvou se v něm slzy. LENI projde bosa dveřmi z přístěnků a zmizí v pravém portálu)

BENI Pláče.

KAREL MAX Kdo?

BENI Leni.

KAREL MAX Nevšiml jsem si.

BENI Ty aby sis všiml. Zase je jí špatně. A není divu. Je toho moc. Na ni i na mě.

KAREL MAX Právě proto, Beni: dovol, ať se obsloužím sám.

BENI Lež, Karle Maxi. Chceš onemocnět ještě víc?

LENI *(vstane z pravého portálu do prostoru s dvojpostelí)*

Milostivá paní, horká voda je, ale láhev.

BENI V příborníku, Leni. Za talíři. Anebo počkejte. Nic nedělejte. Už jdu.

(Vstane, jde bosa za LENI do pravého portálu, v jehož tmě obě ženy zmizí)

KAREL MAX *(ustane z postele, udělá několik kroků k pravému portálu, dá levou ruku k uchu, aby si poslechl, o čem obě ženy mluví, ale místo hovoru se ozve ohlušující rána,*

pád skleněného a porcelánového nádobí, střepy cinkají ještě uteřnu nebo dvě. KAREL MAX rychle uklouzne zpět do postele)

BENI *(přichází pomalým krokem z pravého portálu)* Budeš se muset, Karle Maxi, obejít bez nahřátí.

KAREL MAX Jistě, Bení.

BENI Měli jsme se jich zbavit. Mohli jsme mít měsíc co jíst.

KAREL MAX Ne, Bení, cítilas to správně. Servísy rodiny von Ostphalen mají erb. Ty do zastavárny nepatří.

BENI Už je tam nikdo nedá.

KAREL MAX Lehni si, miláčku, a nemysli na to.

BENI *(klesne na své lůžko)* Jsem nemožná. Nemožná, nemožná, nemožná.

KAREL MAX Jsi moje.

BENI Ta láhev byla až v horní polici. Nedosáhnu tam.

Vždycky si dávám pod nohy pár knížek. Nikdy se nesespaly. Až teď. Padala jsem a vzala s sebou prostě všecko.

KAREL MAX Hlavně že se ti nic nestalo.

BENI Budeš se zlobit. Moc. Dvě knížky vypadly z vazby.

KAREL MAX *(přemáhá se)* Lení to slepí. Umí to líp než knížkař.

BENI Jsi dnes tak hodný, Karle Maxi. Tak velkorysý.
(Z pravého portálu je slyšet vzlyk)

BENI Pořád pláče. Uklízí tu spoušť. Měla bych jí pomáhat, ale nejsem tam nic platná. Sáhni, jak se chvěju.

KAREL MAX *(pohládí jí)* Chudáčku Bení, pojď ke mně a zavři oči.

BENI *(lehne si k němu a stulí se u něho)* Karle Maxi, máš mě rád?

KAREL MAX To víš.

BENI Povědej něco.

KAREL MAX Ještě pohádku? Kterou?

BENI „Když se vzali.“

KAREL MAX Dobře, poslouchej. Když se vzali, nastaly pro princeznu nové časy. Dokud byla dívkou, chodila, jako by

se vznášela, a když zavřela oči, měla křídla a vzlétla. Ale ten drzý mouřenín – teď už to byl její muž – jí uložil plno povinností: vést mu korespondenci, probírat s ním jeho plány, prepisovat rukopisy a dlouze si o nich povídat, takže létat už neměla kdy.

BENI *(se zavřenýma očima)* Ne, tak to nebylo. Vzala ho do náručí a vzlétli spolu.

KAREL MAX To jí namlouval, aby ji utěšil. Byla oddaná, uvěřila mu. Ale pěkně to napsal náš milý Heine: Z křídel jí zbyly na zádech jen ubohé výrůstky a odraným peřím si dal její muž docpat polštář.

BENI Takhles to nikdy nevyprávěl.

KAREL MAX Protože jsem nechápal, že to tak bylo. Teď to vím.

BENI A já zas vím, že na tom polštáři vysnil své největší sny. A když jí občas dovolil položit hlavu vedle jeho hlavy, byla šťastna.

KAREL MAX Děkuju, Bení. Jenže bys už měla spát.

BENI Ano, jsem k smrti unavená. Ale ještě povídej, jak měli děti.

KAREL MAX Měli.

BENI A jak to?

KAREL MAX *(obejme jí)* Miláčku.

BENI Ne, to mně vysvětli: jak to, že je měli?

KAREL MAX Milovali se.

BENI Jak, Karle Maxi? Ukaž jak.

(Údery z Osudové, tma.)

OBRAZ 3

Scéna jako v prvních dvou obrazech. BENI spí, KAREL MAX má zavřené oči.

(Z pravého portálu se ozve krátký vzlyk)

KAREL MAX (otevře oči, poslouchá, pak zase oči zavře)

(Krátký vzlyk se ozve znovu, tentokrát silněji)

KAREL MAX (posadí se na postel)

(Vzlyk se ozve potřetí a ještě silněji)

KAREL MAX (opatrně odsune pokrývku, spustí bosé nohy na zem, postaví se a dá se na pomalou cestu směrem k pravému portálu. Podlaha zapraská, KAREL MAX se zastaví,

díívá se na BENI, ale ta spí. KAREL MAX postupuje dál, podlaha opět zapraská, BENI se tentokrát pohne, ale otočí se a spí dál. KAREL MAX se už téměř dostane do portálu, ale utom se BENI probudí a pozoruje ho, aniž to KAREL MAX ví)

BENI (ihned poté, co KAREL MAX zmizel ve tmě portálu) Karle Maxi!

KAREL MAX (je slyšet jeho hlas) Ano, miláčku.

(Vrátí se z portálu)

BENI Už zas?

KAREL MAX Bohužel.

BENI Vzkážeš Kugelmannovi. Hned zítra. Ať se zastaví.

KAREL MAX Slibili jsme si, miláčku, že se už od něho zadarmo léčit nedáme.

BENI Jistě. Zaplatíme mu.

KAREL MAX Zatím ovšem nemáme z čeho.

BENI Miláčku, chápu, že se ti do toho nechce. Ale Bedřich se sám nedovtipí. Nemá kdy. Řídí fabriku a píše knihu o sociální otázce. Budeš mu muset napsat a o ty peníze ho poprosit.

KAREL MAX To jsem, Beni, udělal. Předevčirem.

BENI Všecko jsi mu popsal? Jak žijeme.

KAREL MAX Se všemi podrobnostmi.

BENI To znamená, že přijde a pomůže.

KAREL MAX Počítám s tím.

BENI Potom je všechno v pořádku. A teď si vem aspoň bačkory a župan. Nebo prochladeš ještě víc.

KAREL MAX (aniž se podívá) Bačkory a župan? Ale ty jsou přece...

BENI ...pod postelí, miláčku.

KAREL MAX Miláčku, Leni je odnesla. Do zastavárny.

BENI Jenže je nevzali.

KAREL MAX (shýbá se) Zapomněl jsem. Odpusť.

(Dívá se pod postel, ale jen zběžně a nedostatečně)

BENI Budeš si muset, miláčku, kleknout.

KAREL MAX Samozřejmě, miláčku.

(Klekně si, odsune jednu hromádku knih, které jsou kolem postele poházeny a brání v hledání)

BENI Ale na knihy laskavě nesahej. Je na nich plno prachu. A taky popel z doutníků. Budeš jako uhlíř.

KAREL MAX (vstane, zatne zuby, prohlíží si ruce) To už jsem.

BENI Dovol, ať Leni ty knihy opráší. Třetí rok tě o to žádám, a marně. Třetí rok tě prosím: když už neopatříš větší byt, uznej aspoň, že je to manželská ložnice, a ne knižní sklad nebo kuřárna.

KAREL MAX Nehádejme se, Beni. Máš pravdu. Jenže já ty bačkory a ten župan prostě nepotřebuju.

BENI Potřebuješ, miláčku. Hledej.

KAREL MAX (chystá se znovu kleknout) Ale užpiním se.

BENI Chraň tě Bůh.

KAREL MAX Odpusť, Beni, to je neřešitelná situace. Já jí řeším každý den. Najdi mně druhou ženu v Londýně, ne, v celé Evropě, která by v tomhle dokázala žít.

KAREL MAX Kde já jsem je jenom viděl? Bačkory. Župan. Mám dojem, že tady ne. Někde jinde.

BENI Ráno se podíváš. Teď to uděláme jinak.

(Odejde do pravého portálu, je slyšet jen její hlas)

Čekej, Karle Maxi.

(Vrací se s velkým nočníkem v ruce a postaví jej vedle postele KARLA MAXE)

Tak.

KAREL MAX To je zbytečné, Beni. Tolik nemocný nejsem.

BENI Jsi. Jinak bys nesouhlasil, že vzkážeš pro Kugelmana.

KAREL MAX Beni, miláčku, rozuměl jsem tomu tak, že lékaře volat nebudeme. Ale jestli máš jiný názor, pochopitelně se podrobím.

BENI To jsem ráda. A v tom druhém se taky podrob. Ven nemůžeš.

KAREL MAX Tak to ne, Beni. Nejsem malý.

(Zvedne nočník a chce odejít)

BENI Karle Maxi, ty se stydíš? Předě mnou? Ty, kterému nic lidského není cizí?

KAREL MAX Je mi protivné, miláčku, dát se obsluhovat.

BENI Přinést nočník a zase vynést, to je přece samozřejmá povinnost. Když jsi nemocný.

KAREL MAX Vůbec nemocný nejsem.

BENI Jsi. A pokud nejsi, onemocníš z té zimy v koupelně. Dostaneš horečku, nebudeš moci pracovat, budeš nesnesitelný. Netrap mě. Kromě toho je vzhůru Leni, ráda ten nočník vynese.

KAREL MAX Dovol mi močit, miláčku, kde je mi příjemné.

(Odchází s nočníkem v ruce)

BENI *(volá za ním)* Nemůže být příjemné, miláčku, to, co ti škodí. Zabiješ se.

KAREL MAX *(zmizel ve tmě portálu)*

BENI *(křikne)* Děti!

KAREL MAX *(okamžitě se vrací s nočníkem v ruce)* Beni, miláčku, děti do toho netahejme.

BENI To záleží jen na tobě.

KAREL MAX Vzpomněl jsem si, Beni, kde by mohl být župan. Ve spíži. Tam, co visel smeták. A bačkory pod ním na lopatce. Smím je přinést?

BENI Potom.

KAREL MAX *(stále drží nočník)* Beni, miláčku, proč na tom trváš?

BENI Mám, Karle Maxi, jistě podezření.

KAREL MAX Jaké?

BENI Že je to lež od začátku.

KAREL MAX *(položí nočník)* Nerozumím.

BENI Rozumiš dobře, Karle Maxi. Tys večer vůbec čaj nepil. Anebo skoro vůbec. Hraješ komedii. Něcos provedl. Potřebuješ ven, ale z jiných důvodů. Ptám se tě, z jakých.

KAREL MAX Mé slovo, Beni: žádné jiné nejsou.

BENI *(pokyne na nočník)* Dokaž to.

KAREL MAX *(zvedne nočník)* Prosím.

(Začne zvedat dolní okraj své košile, je to chvíle velkého napětí. Pak košili spustí a nočník postaví na zem)

Prosím. Přiznávám, Beni: lhal jsem.

(Údery z Osudové, tma)

OBRAZ 4

Děj předchozího obrazu plynule pokračuje. Také scéna je stejná jako v obraze 3. Nočník je stále na místě, kam jej KAREL MAX v obraze 3 odložil.

KAREL MAX Lhal jsem, miláčku. Chtěl jsem si něco promyslet. Udělat pár poznámek. Ještě tuto noc. Musí to být. Opuť.

BENI Ty mě utrápíš, Karle Maxi. Co se stalo?

KAREL MAX Nepříjemnost.

BENI Velká?

KAREL MAX Právě tak, že nemohu spát.

BENI Souvisí to nějak s tím z Iserlohnu?

KAREL MAX Velmi úzce.

BENI Já jsem tě, Karle Maxi, varovala. Nosí ti doutníky, ačkoli jsem ho prosila, ať to nedělá. Takový člověk je schopný všeho. A ty s ním máš tajnosti. Za mými zády. Píšete si, abych vás neslyšela. To nemohlo skončit dobře. Tak mluv.

KAREL MAX Beni, miláčku, neuměl jsem odmítnout.

BENI Cos neuměl odmítnout? A kdy?

KAREL MAX Když tu byl na jaře.

BENI Co chtěl? Jak to, že o tom nevím? To jste si taky psali?

KAREL MAX Ano, miláčku. Předpokládal jsem, že bys ne-souhlasila.

BENI S čím?

KAREL MAX Abych mu dal adresy.

BENI Tys mu dal adresy? Čí?

KAREL MAX Přátel v Německu, kteří by tu jeho generální stávkou uměli politicky vést.

BENI Kolik jich bylo? Těch adres.

KAREL MAX Dvacet.

BENI Takže všechny.

KAREL MAX Ano. A dnes mi Gustav oznámil, že je pozatýkán. Čeká je soud.

BENI Tušíš aspoň, kdo je udal?

KAREL MAX Gustav to nebyl.

BENI Tak kdo?

KAREL MAX To je právě ta nepříjemnost. Při výsleších jim naznačili, že já. Že ty adresy má berlínská policie ode mě.

BENI Pěkně to vymysleli. A ty taky. Kdybych byla hloupá, Karle Maxi, kdybych uvěřila, že ten papír shořel v popelníku náhodou, nikdy bys mi pravdu neřekl.

KAREL MAX Máš, miláčku, starostí i tak dost.

BENI To jsi ty, miláčku. Samé ohledy. Ale falešně. Falešně, falešně. Nepřežiju to tak jako tak. Co teď? Prohlášení do novin?

KAREL MAX Už jsem napsal. Že jsem těm lidem jen posílal literaturu. Gustav jím skutečně předal pár knih.

BENI Měl by to říct veřejně.

KAREL MAX Nemůže. Nesmí se prozradit. Ohrozilo by to stávkou.

BENI Je to provokatér, Karle Maxi, nebo ničemu nerozumím.

KAREL MAX Jestli se stávka v Solingenu podaří, bude hrdina.

BENI Víš, kam ještě napíšeš? Do Berlína k soudu. Formou svědecké výpovědi.

KAREL MAX Přesně to jsem chtěl udělat.

BENI Ovšem ne v koupelně. Budeš psát, jak se sluší a patří.

(Ukáže mu směrem k levému portálu)

KAREL MAX Mám jedinou prosbu, miláčku. Že uhádneš, jakou?

BENI Abych si šla lehnout. Ty si vážně myslíš, že usnu? Po tom všem?

KAREL MAX Když se trápiš, nemohu pracovat. Zavři oči a zkus to. Prosím.

(Vede ji k lůžku)

BENI To je marné. Vyspím se, až umřu. Ale byla by to krása.

(Nechá se vyčerpána uložit)

Spát jako kdysi, když jsem nic nevěděla.

KAREL MAX Dnes, miláčku, budeš spát jako kdysi.

(Přiklekne k ní)

Poslouchej. Byl jednou jeden pastýř a ten hnal ovce na pastvu. Musely přes lávku, a ta byla tak úzká, že mohly přejít jen jedna za druhou. Přešla jedna ovečka *(políbí BENI)*, přešla druhá *(políbí ji)*, pak třetí *(políbí ji)*, čtvrtá, pátá... *(Políbí ji)* Dobrou noc.

(Vstane z pokleku u BENINA lůžka a jde směrem do levého portálu, kde se za příčným závěsem osvětlí malý prostor s psacím stolem a židlí. Tento malý prostor je závěsem oddělen od prostoru s manželským dvojlůžkem. KAREL MAX zatáhne za sebou závěs, usedne k psacímu stolu a seřve hlavu do dlaní jako štvanec)

BENI *(po chvíli)* Karle Maxi, píšeš?
 KAREL MAX *(s hlavou v dlaních)* Samozřejmě, miláčku.
 BENI *(opět po chvíli)* Karle Maxi.
 KAREL MAX Prosím, miláčku.
 BENI Opravdu píšeš?
 KAREL MAX Pokouším se.
 BENI Že nic neslyším. *(Po chvíli)* Miláčku.
 KAREL MAX Miláčku, něco mi slíbila.
 BENI *(po chvíli)* Miláčku, kolik řádků už máš?
 KAREL MAX Jako těch oveček, miláčku. Počítáš?
 BENI *(po chvíli)* Ty mě šidíš, Karle Maxi. Nemáš ani jeden.
 KAREL MAX Beni, pro všechno na světě, spi.
 BENI Smím se podívat? Výjimečně. Jen přes rameno.
 KAREL MAX *(vstane a rozhrne závěs)* Odpusť, Beni, takhle to nepůjde.
 BENI Ruším tě? To je mi lito. Když se nezeptám, umírám nervozitou.
 KAREL MAX Ptáš se každou minutu.
 BENI Protože cítím, že ti to nejde.
 KAREL MAX Nejde, protože nespíš.
 BENI Už mlčím. Přisahám.
 KAREL MAX To nestačí. Naposledy ti říkám: Spi.
(Ze tmy pravého portálu se po chvíli ozve vzlyk)
 BENI Pořád pláče.
 KAREL MAX *(dělá, že je duchem nepřítomen)* Ano, miláčku. Dobrou noc.
(Zatáhne závěs)
 BENI Buď úspěšný, miláčku, a nevyrušuj se. Já to zařídím. *(Volá)* Leni!
 KAREL MAX *(usedne k psacímu stolu a sevře hlavu do dlaní)*
 LENI *(vyjde z pravého portálu)* Prosím, milostivá paní.
 BENI Jděte si prosím lehnout.
 LENI Ještě setřu podlahu.
 BENI Ráno, Leni. Pan doktor potřebuje absolutní ticho.
 LENI *(viditelně vzlykne)*

KAREL MAX *(reaguje na vzlyk – vstane od psacího stolu a zůstane stát)*
 BENI Tak už se uklidněte. Ani jste nevečeřela.
 Nemáte hlad? Je tam ovesná kaše.
 LENI *(najednou se oběma rukama popadne za ústa a uteče do tmy pravého portálu)*
 BENI Karle Maxi, ona zvrací.
 KAREL MAX *(rozhrne závěs a chytí se ho)* Zvrací? Z čeho?
 BENI Miláčku, tobě je taky špatně. Zbledl jsi.
(Zvedne se, udělá krok dva k němu)
 KAREL MAX Nesmysl. Nech mě.
(Zatáhne závěs, usedne za psací stůl a schová hlavu do dlaní)
 BENI *(zase si lehá)* Pošlu pro Kugelmannu.
 KAREL MAX V žádném případě.
 BENI *(po chvíli)* Nechceš přece jen ty kapky?
(Po další chvíli) Neměl by sis lehnout?
(Po další chvíli) Smím za tebou?
 KAREL MAX Prosím tě, Beni, udělej mi to kvůli: zalez a chrápej, nebo se z toho poseru.
 BENI Tos neměl, Karle Maxi. Viš, jak nesnáším, když jsi vulgární. Teď už neusnu vůbec.
(Údery z Osudové, tma)

OBRAZ 5

Táž scéna o půl hodiny později. KAREL MAX sedí za psacím stolem, BENI leží v manželské posteli a spí.
 KAREL MAX *(vstane ze svého místa za psacím stolem, postupuje pomalu k závěsu, rozhrne jej a opatrně našlapuje kolem dvojlůžka, kde spí BENI. KAREL MAX zamíří do pra-*

vého portálu. Podlaha zapraská, KAREL MAX se zastaví a dívá se, zda BENI opravdu spí. Ta se jednou nebo dvakrát pohne, ale tentokrát se neprobudí. Jakmile KAREL MAX dorazí dostatečně daleko do tmy pravého portálu, rozsvítí se LENIN přístěnek. LENI v něm sedí na lůžku a hraje partii šachů sama se sebou. KAREL MAX opatrně otevře dveře do přístěnku, ustoupí a dveře za sebou zavře. V tu chvíli zůstane osvětlen jen vnitřek přístěnku)

LENI Karle Maxi. Konečně. (Rozvzlyká se)

KAREL MAX (přisedne k ní, hladí ji) Neplač, Leni.

LENI Devět nocí jsi u mě nebyl.

KAREL MAX Mě to taky trápilo. Ale víš, jak mě hlídá. Pojď, lehneš si.

LENI Nebudu spát.

KAREL MAX Nemusíš. Jen si odpočiň.

LENI (na šachy) Zahrajeme si? Prosím.

KAREL MAX Je pozdě, miláčku. Zítra.

LENI To říkáš pokaždé.

KAREL MAX Protože myslím na to, jak brzy ráno vstáváš.

LENI Třeba už nebude žádné ráno.

KAREL MAX Co to mluvíš? Zavři oči. (Ukládá ji na polštář)

Teď jsem jenom tvůj.

LENI Budeš mi povídat?

KAREL MAX To víš.

LENI Pohádku? Kterou?

KAREL MAX Tu, co máš nejraději. „Žila-byla.“

LENI Ještěs ji nezapomněl?

KAREL MAX Jak bych mohl. Tak poslouchej: Žila-byla u řeky Rýna dívka. Říkali jí Leni. Když jí bylo devět let, vzal ji tatínek do města. Byl tam královský palác, u paláce zahrada a v zahradě u princezniných nohou seděl mouřenín a zpíval.

LENI Nebyl mouřenín. Měl černé kudrnaté vlasy, olivovou pleť a byl krásný.

KAREL MAX Ale říkali mu Mouřenín. Všichni, kdo ho znali.

LENI Dál. Povídej o té písni.

KAREL MAX Dobře. Byla o řece, která plyne do moře, a o moři, jak omývá daleký širý svět, aby byl čistší a krásnější. Leni se do Mouřenína zamilovala. (Odmlčí se)

LENI Dál.

KAREL MAX Je půl třetí, miláčku. Vůbec se nevyspíš.

LENI Nevadí. Povídej. „Když se vzali.“

KAREL MAX Tak dobře. Když se princezna a Mouřenín vzali, zůstal Mouřenín Mouřenínem a z princezny se stala královna. Odjeli do cizí země, do velkého města na břehu velké řeky. Tu noc, kdy byli prvně spolu, začala královna Mouřenínovi vládnout. Leni byla daleko, ale bylo jí, jako by na ni sáhla smrt. Ráno se rozstala.

LENI Den ode dne jí bylo hůř. Přála si umřít.

KAREL MAX Co to říkáš, miláčku? Uzdravila se, ale sedm let chodila jako tělo bez duše, až potkala cikánku. Řeka je tvůj osud, řekla cikánka. Dej se na cestu a budeš šťastna. Leni se vydala do té cizí země, ve velkém městě na břehu velké řeky našla Mouřenína a dala se k němu do služby. Měla těžkou službu, protože mu nesměla povědět o své lásce. (Odmlčí se)

LENI Dál, miláčku. Dál. O tom zakletí.

KAREL MAX Dobře, miláčku. Když byla Leni ve službě pátý rok, královna Mouřenína zaklela. Proměnila ho v tlustého nemocného košiláče a hlídala ho jak děcko, aby ho měla jenom pro sebe. Mouřenín přestal zpívat. Řeka už neplynula do moře a moře neomývalo daleký širý svět, aby byl čistší a krásnější. Leni byla zoufalá. Celé noci hrála ve své světničce šachy. Milovala je. Královna Mouřenínových dní byla bílou dřevěnou dámou a královna Mouřenínových nocí černou dámou. Leni hrála za bílé i za černé a nad všemi měla neomezenou moc. Snila, že si jednou zahraje s Mouřenínem, ale neodvážila se ho požádat. A když jí bylo nejhůř, chodila na procházky k řece. (Odmlčí se)

LENI Dál.

KAREL MAX Miláčku, už skoro svítá. Ráno budeš bleďá

a vyčerpaná, a jak se na tebe podívám, ztratím poslední klidnou myšlenku.

LENI Tak se nepodiváš. Povídej, jak se chtěla utopit a jak se potkali.

KAREL MAX Dobře. Jedné noci šla Leni zase k řece. Přemýšlela, zda není lepší umřít než tak beznadějně milovat. Najednou uslyšela, jak někdo šeptá: Leni. – Před ní stál Mouřenín. Královna mu uložila, aby se přihlásil v přístavu za úředníka. Nevzali ho. Nechtěl se vrátit královně na oči, protože nesplnil její vůli. Zatoužil skrýt se v řece, o které kdysi zpíval, a splynout s ní navěky. Tehdy mu Leni všecko řekla.

LENI Co mu řekla?

KAREL MAX Že si jeho píseň pamatuje a že ji dodneška slyší. Poprosila ho, ať zazpívá. A tu se Mouřenín nadechl a zazpíval jako nikdy dosud. Stal se zázrak. Řeka najednou zase plynula do moře a moře omývalo daleký širý svět, aby byl čistší a krásnější. Zakletí pominulo. Byl zachráněn. A tak jí zpíval celé noci a ona byla šťastna.

LENI A on?

KAREL MAX Neptej se, miláčku. Vždyť to víš.

LENI Ještě povídej, jak měli děti.

KAREL MAX To, miláčku, v pohádce není.

LENI Ale je. Jednoho dne si dívka zabalila věci, její milý jí naposledy zazpíval – a šla.

KAREL MAX Co to říkáš, miláčku. Kam šla?

LENI K řece, která byla její osud.

KAREL MAX Leni, ty chceš pryč?

LENI Mám nejvyšší čas, miláčku. Poznala by to.

KAREL MAX Beni? Co by poznala?

LENI Jak se můžeš, Karle Maxi, takhle ptát?

KAREL MAX Odpusť, miláčku. Nebyla sis jista.

LENI Teď už jsem.

KAREL MAX Musíš k lékaři, Leni. Jakmile seženu peníze.

Pak si povíme, co dál.

LENI Nepotřebuju lékaře. Jsem ve třetím měsíci a děcko chci.

KAREL MAX Dobře, Leni. Ale budme věcní. Kam bys chodila?

LENI To je má věc.

KAREL MAX Má taky. Nepustím tě.

LENI A kde budu rodit? Tady?

KAREL MAX Proč ne? Žít budete taky tady.

LENI Karle Maxi, to nemyslíš vážně.

KAREL MAX Smrtelně vážně.

LENI Co tvá rodina? Co Beni?

KAREL MAX Vysvětlím jí to.

LENI Neumím si představit jak.

KAREL MAX Jiná možnost není.

LENI Ne, Karle Maxi. Rozlučme se.

KAREL MAX Poslouchej, Leni: zařídím to. Beni tě sama požádá, abys zůstala. Zítřka bude náš den. Zahrajeme si. Hned po snídani.

LENI Vrátím se domů, Karle Maxi. Tatínek se rozzlobí, ale nevyžene mě. Zítřka už tu nebudu.

KAREL MAX Dej mi příležitost, Leni. Počkej do poledne. Promluví s ní.

LENI Obejmi mě, Mouřeníne. Naposled.
(Objeti)

(Údery z Osudové, tma)

DĚJSTVÍ II
ZLÝ SEN KARLA MAXE

OBRAZ 6

Scéna jako v obrazech 1-5. KAREL MAX leží na posteli a spí. BENI stojí vedle jeho lůžka. Prostor s psacím stolem a LENIN přistěnek nejsou osvětleny. Nočník už na jevišti není.

BENI Miláčku, vstávej.

KAREL MAX *(se zavřenýma očima)* Kolik je hodin?

BENI Devět, miláčku. A nemáme služku.

(Z pravého portálu, který je ponořen ve tmě, zazní vzlyk)

BALI sí věci. Dala výpověď.

KAREL MAX *(posadí se)* Řekla proč?

BENI Vymlouvá se. Už mě to napadlo včera: není těhotná?

KAREL MAX Musím ti to povědět, Beni: je.

BENI Jak to víš?

KAREL MAX Svěřila se mně.

BENI Tobě? Proč ne mně?

KAREL MAX Měla k tomu důvod.

BENI Prosím tě, jaký?

KAREL MAX Copak nechápeš?

BENI Ani v nejmenším. S kým to čeká? Vždyť co je u nás.

KAREL MAX Měla by sis to domyslet.

BENI Ty to víš?

KAREL MAX Beni, miláčku, kdo jiný by to měl vědět?

BENI Překvapuješ mě, Karle Maxi. Když jsem já otěhotněla,

nikdy sis toho nevšímal. Vezme si ji?

KAREL MAX To právě, obávám se, nepůjde.

BENI Mizera.

KAREL MAX Snad ano, miláčku. Snad je. Ale nemá to taky

lehké. Nemůže se ženit.

BENI Ještě se ho zastávej. Je ženatý?

KAREL MAX Beni, zamysli se. Nenuť mě to vyslovit.

BENI Někdo z přátel? Kdo?

KAREL MAX *(lehne si tváří do polštáře)*

BENI Tak dost, Karle Maxi. Řekneš mně to ty, nebo se mám zeptat jí?

KAREL MAX *(s tváří v polštáři)* Já, Beni.

BENI Nerozumím. Co ty? Naposlady tě žádám: Mluv.

KAREL MAX Proboha, miláčku, přece já. Já jsem ten mizera.

BENI Ty, Karle Maxi? Co to má znamenat?

KAREL MAX Spal jsem s tím děvčetem, Beni.

BENI Ne, ne, nevěřím.

(Běží do pravého portálu, vpadne dveřmi do LENINA přistěnků, ten se rozsvítí, LENI uplakaná stojí nad svým kufrem)

LENI!

(BENI uchopí LENI za ruku a vleče ji ke KARLU MAXOVI do ložnice)

Řekněte mi to do očí, Leni, a před ním. Je to pravda?

LENI *(sklopí hlavu)*

BENI Jak to vysvětlíte?

LENI Zamílovala jsem se.

KAREL MAX Já taky.

BENI Ty, Karle Maxi, mlč. *(K LENI)* Jak jste si to mohla

dovolit? Do cizího muže.

LENI Ano, milostivá paní, byla to troufalost. Ale revoluce

je troufalá.

BENI Nemluvte nesmysly.

LENI To říká váš pan manžel.

BENI Špatně jste mu rozuměla. Těchto věcí se revoluce ne

týká.

LENI Víte dobře, že týká. Ruší staré pravdy. „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ A Bůh není. Proč potom máte mít na svého muže větší právo než já? Proč bych se ho měla vzdávat? Člověka, jakého jsem v životě nepotkala a už nepotkám. Ne, ne a stokrát ne.

BENI Mýlíte se, děvče. Vzdát se můžete jen toho, co vám patří.

LENI To je názor princezny von Ostphalen. Já ho neuznávám. Váš muž mi patřil právem lásky. Co mezi námi bylo, toho vůbec nelituju.

BENI Seberte se a zmizte.

KAREL MAX Beni, klid. Všechno jsem promyslel. Měla by tu zůstat. Nezlób se, miláčku. Patříme k sobě. Všichni tři. Máme se rádi. Každý každého. Svým způsobem. A kromě toho uvaž to prakticky. Dlužíme jí mzdu. Takhle se dluh celkem přirozeně vyrovná. Obyčejnou služku si při mých výdělcích nemůžeme dovolit. A bez služby být nemůžeme. Nevyháněj ji. Vezme výpověď zpátky.

BENI Karle Maxi, víš, co říkáš?
LENI Nebojte se, milostivá paní. Návrh vašeho muže samozřejmě nepřijmu.

KAREL MAX Lení, co to mluvíš?

BENI Netykej služebné, Karle Maxi. Aspoň ne v mé přítomnosti. A vůbec: my dva si ještě promluvíme.

LENI Sbohem, milostivá paní. Sbohem, Karle Maxi.
(*Odchází do svého přístěnku*)

KAREL MAX Lení, stůj. (*K BENI*) Chce domů k rodičům.
(*K LENI*) V Německu tě zatknou.

LENI (*uzala v přístěnku svůj kufr, odchází*)
Nevadí. Protluču se. I s děckem.
(*Zmizí v pravém portálu*)

KAREL MAX Lení, řešení se najde. Počkej.
(*Chce za ní*)

BENI Jestli za ní půjdeš, Karle Maxi, a třeba jen na krok, nevracej se.

KAREL MAX Jsem za ní zodpovědný.

BENI A za mě ne? Za naše děti?

KAREL MAX Beni, miláčku, právě proto: přivedu ji zpátky.

BENI Jen přes mou mrtvolu.

KAREL MAX Jestli se jí něco stane, máš jí na svědomí.
BENI Ty jí máš na svědomí, Karle Maxi. Jenom ty.

(*Údery z Osudové, tma*)

OBRAZ 7

Scéna jako v předchozích obrazech. Noční světlo ozařuje ložnici. KAREL MAX a BENI zaujímají postavení z konce obrazu 6. V pravém portálu stojí BEDŘICH v odpoledních šatech s vestou, v ruce drží noviny.

BEDŘICH (*úzně*) Dobré jitro, přátelé. Četli jste?

KAREL MAX Nic nevíme, Bedřichu. Co je?

BEDŘICH Špatná zpráva.

KAREL MAX Ze Solingenu? O generální stávce?

BEDŘICH Ze Scotland Yardu. O vaší služce.

BENI Už není naše.

KAREL MAX Co je s ní?

BEDŘICH Vytáhli ji z Temže.

KAREL MAX Není možné.

BEDŘICH (*ukáže mu text v novinách*) Tady to máš černé na bílém. Byla v noční košili. Bosa. Ostatně čti sám.
(*Podá mu noviny*)

BENI Co píšou?

KAREL MAX (*zběžně prolétl text*) Popis odpovídá. Na břehu našli kufr a v něm doklady na jméno Lení Fremuthová.
(*BENI*) To se, Beni, nemuselo stát.

BENI Hlavně ty si to, Karle Maxi, uvědom.

BEDŘICH Pardon, Beni. Jdu z klubu. Pil jsem. Uděláte mi kávu?

BENI Řekněte, Bedřichu: píše Karel Max nesrozumitelně?
BEDŘICH Naopak, Beni. Jednou bude v čítankách. Je po Goethovi nejlepší německý stylist.

BENI Já si to myslím taky. Jenže pak nevím, Karle Maxi, jak si to vyložit: je tvůj přítel tak opilý, nebo tak nechápavý?

KAREL MAX Prosim tě, Beni, nech toho. Teď není vhodná chvíle.

BENI Proč ne? Z tvého dopisu přece musel pochopit, že

u nás kávu nedostane, a taky proč ji nedostane. Ani v čem podat ji už nemáme. Ale znám ještě jedno vysvětlení: tvůj přítel není ani tak opilý, ani tak nechápavý. Ten tvůj dopis, Karle Maxi, vůbec neexistuje.

BEDŘICH Klid, přátelé. Jistě existuje, jenom jsem ho nedostal. Pak mi to povíte. Káva je banalita. Obejdu se bez ní. Teď k věci: začalo vyšetřování. Kde bydlela a pracovala, včera ještě nevěděli. Dnes to zjistí. Je to škaredá historie. Děvče bylo v sedmém měsíci.

KAREL MAX Vyloučeno.

BEDŘICH Konstatoval to policejní lékař.

BENI Je mrtva?

BEDŘICH Obdukcce se konala večer. Mají podezření, že to byla vražda. Vlastně dvojnásobná. Pro pachatele to znamená nejvyšší trest.

KAREL MAX To je k zešílení. Byla ve druhém, nejvyš ve třetím.

BENI Lékař to asi bude vědět líp než ty.

BEDŘICH Přátelé, soustředme se na základní fakta. Vaše výpovědi se musí shodovat. Komisař tu může být každou chvíli. Co mu řeknete?

BENI To je opravdu otázka. Vy totiž, Bedřichu, nevíte, s kým to děcko čekala.

(Ukáže na KARLA MAXE a ten udělá rozpačité, avšak srozumitelné gesto)

BEDŘICH Pozdravbůh.

BENI Slyšíš, Karle Maxi? Tvůj přítel je v rozpacích. Pokračujte, Bedřichu. Je to komplikace, není-liž pravda.

BEDŘICH Drahá Bení, obyčejný muž má dvě možnosti: Udělat si ze služky milenku, nebo z milenky služku. Já například jsem zvolil druhou variantu, ale navíc jsem si předem ověřil, že se má Mary nechce ani vdávat, ani mít děti. Většina mužů volí spontánně a pak musí nést následky. Proto jsem řekl Pozdravbůh. Ovšem Karel Max, drahá Bení, není obyčejný muž. Je Prometheus. Dá lidem oheň, dosavadní výsadu bohů. Vlastně ne, Karel Max do-

káže ještě víc. Zruší boží říši a založí říši člověka. Doposud dělali revoluci zoufalci. Teď ji připravuje vědec. Na jeho knihu čekáme jako na spásu. Aby ji mohl dokončit, potřebuje klid. Mějte to, drahá Bení, na paměti. Říct policii něco, co by jeho klid narušilo, je samozřejmě vyloučeno. Karle Maxi, co jim řekneš ty?

KAREL MAX Nic.

BEDŘICH Odmítneš vypovídat? To není rozumné. Vzbudí to podezření. Mám nápad: měla milence. Byl to Němec, emigrant, pracoval jako pekař. Denně k vám chodil. Mluvil o tom, že si ji vezme. Najednou zmizel. Asi se vrátil do Německa.

KAREL MAX Myslíš Franze Löschnera? To je dobrý chlap. Doopravdy je pryč?

BEDŘICH V Jižní Americe. Ale to je jedno. Docházel k vám? Docházel.

BENI Jenže ne k Lení. Nosil nám chleba. Zadarmo.

BEDŘICH Na tom, Bení, přece vůbec nezáleží. Jde o to, aby nebyl vyšetřován Karel Max.

BENI Co když Franze najdou?

BEDŘICH Najdeme ho dřív. Potvrdí vaši výpověď.

BENI A oni ho odsoudí a popraví.

BEDŘICH Nemohou, Bení. On jí přece nezabil.

BENI A vy víte, kdo jí zabil?

BEDŘICH To je starost policie. Mě to nezajímá.

BENI Škoda.

KAREL MAX Abys rozuměl, Bedřichu: Bení chce zřejmě naznačit, že jsem to děvče zabil já.

BEDŘICH Drahá Bení, to si jistě nemyslíte.

BENI Schopen by toho byl.

KAREL MAX *(BEDŘICHOVI)* Slyšíš? Prozradí, že jsem ji podváděl se služkou, a komisař mě dá do vyšetřovací vazby.

BEDŘICH Přeháníš. To Bení neudělá.

KAREL MAX Schopna by toho byla.

BEDŘICH Nevěřím. Vy přece, drahá Bení, rozpoznáte podstatné od nepodstatného. Co je na Prometheusovi podstat-

ně? Byl titán. Polobůh. Dovršil zázrak stvoření. Zplodil člověka-vládce a dal mu vládnout přírodě myšlenkou i paží, ohněm ve všech podobách.

BENI Buďte klidný, Bedřichu. Že nám přitom obtěžkal služku, to policii nepovím.

BEDŘICH Výborně. A teď co bylo v tom dopise? Jestli potřebujete peníze, řekněte.

BENI Díky, Bedřichu. Karel Max měl pravdu.

(Z pravého portálu se ozve silné zaklepání na dveře)

Teď není vhodná chvíle.

(Ozve se nové zaklepání)

KAREL MAX To jsou oni.

BEDŘICH Policie.

(Klepání se ozve potřetí)

BENI Kromě toho jsem našla jiné řešení: žádné peníze už od vás nepotřebujeme. Opatříme si je sami.

(Údery z Osudové, tma)

OBRAZ 8

Scéna jako v předchozím obraze. Prostor za závěsem je osvětlen, psací stůl má otevřené zásuvky, závěs není zatažen. KAREL MAX klečí u svého lůžka a hledá něco mezi hromadami knih. BENI leží na svém lůžku.

KAREL MAX *(vytáhne zpod postele pár špinavých pánských bot)*

Beni, miláčku, podívej: pařížské bláto. To už je nejmíň pět let. Moje plesové stěvíce. Úplně jsme na ně zapomněli.

BENI Myslíš, miláčku, že je budeš potřebovat?

KAREL MAX Dáme je do zastavárny, miláčku. Jestli je vyčistíš.

BENI Dnes, Karle Maxi, je řada na tobě.

KAREL MAX Nerozumím, miláčku.

BENI Malá zkouška.

KAREL MAX Ale já to neumím. Boty mně čistí služebná nebo v krajním případě ty.

BENI Neříkals, že v tom tvém novém krásném světě nebude sluhů?

KAREL MAX Samozřejmě nebude.

BENI Tak prosím.

KAREL MAX Nebuď dětinská, Bení. Nový svět vytvoří teprve revoluce.

BENI Gustav ji přece ohlásil už na zítřek. Je to rozdíl - nový krásný svět zítra, nebo dnes?

KAREL MAX To je špatný vtíp, Bení. Nový svět nevznikne revolucí v Německu. Nový svět - to je revoluce na celém kontinentě. A té se v žádném případě nedožiju.

BENI Říkáš to, Karle Maxi, jako by tě to vlastně těšilo.

KAREL MAX Bení, miláčku, netrap mě praktickou filozofii. Jako profesionál to nemám rád.

BENI Přesto na svém špatném vtípu trvám.

KAREL MAX Tak musí zastavárna počkat.

(Hodí boty zpátky pod postel)

BENI Proč jsi, miláčku, tak podrážděný?

KAREL MAX *(hledá pod postelí)* Protože tu ještě ráno byl.

BENI Rukopis? Jaký?

KAREL MAX Bení, miláčku, rukopis knihy. Náčrt prvních tří kapitol. Zatracená policie.

BENI Mě britská policie, Karle Maxi, příjemně překvapila. Stejně jako francouzská sice nic nevyšetřila, ale na rozdíl od francouzské působí velmi korektně. A respektuje soukromí. Rukopis nevzala.

KAREL MAX Jak to můžeš vědět?

BENI Protože jsem si ho vypůjčila já.

KAREL MAX *(přestane hledat, vzpřímí se)* Bení, miláčku, proč to neřekneš?

BENI Přece víš, miláčku, jak ráda tě čtu. Když jsi před

svatbou odjel studovat do Berlína a sedm let se nevracel, měla jsem jen tvé dopisy. Chodila jsem je číst tvému tatínkovi. Měl mě rád. Celé hodiny jsme si o tobě povíдали.

KAREL MAX Je to krásná vzpomínka, miláčku. Já ji znám. Ale dnes jsem vůbec nic nenapsal.

BENI Ještě chvíličku, miláčku. Povím ti něco, co neznáš. Jednou tvůj tatínek od tebe dostal psaní. Nic mi z něho nepřečetl. Řekl jen, že budeš psát knihu o revoluci. Když jsem odcházela, měl v očích slzy. Vzal mě za obě ruce a zničehonic řekl: Beni, neber si ho.

KAREL MAX To můj otec nemohl říct.

BENI Řekl. Neber si ho. Neber si Karla Maxe. A já teprve dnes tvému tatínkovi rozumím.

KAREL MAX Chápu, Beni, máš mi co vyčítat. Ale za chvíli svítá. Ztrácím čas.

BENI Ano. T y ztrácíš čas. T v é lidstvo čeká na spásu. A nedočká se. Tvůj tatínek mi radil dobře. Ty ses v Berlíně zamíloval sám do sebe a od té doby nikoho jiného nevidíš. Když loni umřel náš maličký Heini, neměli jsme čím zaplatit úmrtní list, o pohřbu nemluvě. A tys seděl za tímhle stolem a studoval pozemkovou rentu v Rusku. Ty že se o své lidstvo postaráš líp než o nás?

KAREL MAX *(jde k ní blíž)* To je nepravda, Beni, a ty to víš. Vyhověl jsem ti, nechal studia, nechal psaní a šel prosit o místo u příslušné správy. Nevzali mě. Neměl jsem čitelný rukopis.

BENI Byla to jedna z tvých komedií. Nechtěls, aby tě vzali.

KAREL MAX Mýlíš se, Beni. Byla to nejtěžší chvíle mého života. Celý večer jsem chodil po ulicích. Styděl jsem se přijít ti na oči. Čekal jsem, až usneš. Leni mi přišla naproti. Měla radost, že nebudu úředníkem. Celý den, celý večer trpěla se mnou. Tu noc jsme se poprvé milovali.

BENI Tu noc jsem umírala v horečkách, napůl udušená, plná boláček. A vy jste se milovali. V tomto pokoji. U mé postele.

KAREL MAX Prosím tě, Beni, to jsou chorobné fantazie.

BENI Tak kde? V bytě, který má jen jeden pokoj. V dětské ložnici?

KAREL MAX Děti do toho nepleť, Beni, nebo mě rozlobíš.

BENI A milovali jste se dál. Noc co noc. Zářila nadšením. Psals jako nikdy předtím, jedl, odpočíval, vtipkoval, konspiroval. Miloval ses se mnou. Říkal, že hoříš. Myslela jsem si, že se raduješ nad mým uzdravením. Nechávala jsem tě pracovat i po půlnoci. Jenže ty sis to tajně napsal ve dne, a když jsem usnula, hofels u ní. Na krok ode mě. Na krok od svých dětí.

KAREL MAX Miloval jsem ji, Beni, jako kdysi tebe.

BENI Ne. Ona tebe milovala, jako kdysi já.

KAREL MAX Jsi nespravedlivá, Beni. Nespravedlivá a krutá.

BENI Přihlíď dobře tě znám, Karle Maxi. Nemáš ani penzi. Nemůžeš holce za vyspání platit. Namluvils ji, že budete jen a jen spolu. Ve tvém novém krásném světě. Ve světě, kterého se nedožiješ. To ty umíš - vymýšlet pohádky.

KAREL MAX Ještě slovo, Beni, a já za sebe neručím.

BENI Obě jsi nás zničil. Tvůj tatínek věděl, co jsi zač. Proto mě tenkrát varoval: Neber si ho, Beni. Neber si Karla Maxe. Je to ďábel.

KAREL MAX Chci, Beni, jedinou věc: ten rukopis.

BENI Jistě, Karle Maxi. Proto jsem ti ho vzala.

KAREL MAX Zbláznila ses? *(Chytí ji za ruku)* Dej ho sem.

BENI *(vytrhne se mu)* Nedám.

KAREL MAX Co to má znamenat? Potřebuju ho.

BENI Nepotřebuješ. S novým krásným světem je konec. Nikoho už neoklameš. Budeš se žít, jak se sluší a patří.

KAREL MAX Hlouposti. Bedřich nám dá peníze.

BENI Nebudou ti nic platné. Odedneška nenapíšeš ani řádek. Konec výsady, že k psacímu stolu za tebou nesmím.

Konec autoraké intimity. Budu u tebe od rána do rána.

KAREL MAX *(vezme ji za ruce)* Beni, můj rozum. Kde je rukopis? Od třetí kapitoly nemám opis.

BENI *(znovu se mu vytrhne, ustane)* Nemáješ ji. Ani dru-

hou, ani první. Myslela jsem, že je v nich oheň. Že zaplanou jasným plamenem. Že stačí jenom křísnout. Omyl.

KAREL MAX *(chytí se za hlavu)* Beni, tys je spálila.

BENI Moc nehořely. Jako ten papír, když jste s Gustavem kouřili. Jenže jsem pořádnější. Ohořelé archy jsem dala na podpal.

KAREL MAX Okamžitě je přines.

BENI Už jsem zatápěla. Popel je ještě žhavý.

KAREL MAX *(popadne BENI, přitáhne ji oběma pažemi k sobě)* Dost, Beni. Tak nelidská nejsi. Tys ho jen schovala. Vrať ho.

(Chytí ji za krk)

BENI *(volá)* Děti!

KAREL MAX Slyšíš? Rukopis!

(BENI vypadne z jeho rukou nehybná, padne na lůžko, KAREL MAX se nad ní sklání, dotýká se její tváře a pokouší se objevit známky života)

Beni, miláčku. To jsem nechtěl. Odpušť.

Přestávka

OBRAZ 9

Stejná scéna a stejné osvětlení jako v předchozích obrazech. BENI leží na lůžku ve stejné poloze jako na konci obrazu 8. KAREL MAX u ní klečí.

BEDŘICH *(slyšíme jen jeho hlas ze tmy pravého portálu)* Beni! Karle Maxi! Vstávejte! Největší chvíle našeho života!

KAREL MAX *(na první BEDŘICHOVA slova vyskočí a BENI i s obličejem zakryje pokrývkou)* Bedřichu, jsi sám? Zamkni.

BEDŘICH *(vyjde z pravého portálu, má své odpolední šaty,*

(v ruce noviny) Proč? Odedneška se u vás dveře netrhnou. Konec tyranie! Svoboda!

KAREL MAX Bedřichu, ty jsi opilý.

BEDŘICH Samozřejmě. Jak to, že ty nejsi? Čti. *(Ukáže mu novinový titulok)* Smrt královně! *(Podá mu noviny)*

KAREL MAX *(nevezme si je)* Královna je mrtva. *(Odhrne pokrývku z BENINA lůžka, BENI tam leží bez hnutí)*

BEDŘICH Pozdravbůh.

KAREL MAX To byla největší chyba mého života.

BEDŘICH Žes ji uškrtil?

KAREL MAX Že jsem se oženil. Tohle je jen následek.

BEDŘICH Mluvíš rozumně, ale trochu pozdě.

KAREL MAX Zasnoubil jsem se v osmnácti. Doživotně trpět za takovou romantickou klukovinu, to je přece nespravedlivé. Nechtěl jsem si ji vzít. Sedm let jsem doufal, že si najde jiného. Čekala na mě. Čekala, až jí bylo třicet. Styděl jsem se nechat ji sedět. Byla to strašná chyba. Hned po svatbě jsem na to přišel. Pořád jsem jí měl v patách.

Byla se mnou jedna duše a jedno tělo. Naprosté splnutí. I na záchodě. Ještě jsem si nerozepjal kalhoty, a už kroky a klepání: „Karle Maxi, pospěš si, je chladno.“ A kýchla.

BEDŘICH Karle Maxi, jsi schopen mě vyslechnout?

KAREL MAX Co myslíš, kolik dostanu? Deset let? Patnáct? Mám polehčující okolnost: spálila mi rukopis.

BEDŘICH Rukopis knihy? Pozdravbůh. Tři roky práce v prachu.

KAREL MAX Doufám, že ne úplně. Zbyly poznámky a excerpta. Jsou v psacím stole. Pošleš je za mnou do vězení. Pustím se do toho znovu. A taky, prosím tě, postarej se o děti. Ještě nic nevědí.

BEDŘICH Počkej, Karle Maxi. Ty opravdu netušíš, co se děje?

KAREL MAX Ne.

BEDŘICH Já jsem taky nevěděl. Celou noc. Ráno do klubu přinesli noviny, a tam na první stránce: Generální stávk.

KAREL MAX Ne.

BEDŘICH Ano, ano, ano. A složení revoluční rady. Náš sen, Karle Maxi, se splnil. Začala revoluce.

KAREL MAX Vidiš, a tys Gustavovi nevěřil.

BEDŘICH Jakému Gustavovi? Levymu? Prober se, člověče. Není řeč o Solingenu. Není řeč o Německu. Náš milý Heine říkal, že si Anglie na nového Cromwella počká nejmíň pět set let. Všichni jsme ty jejich trade-unions podcenili. Ale vytáhli se, předběhli nás.

KAREL MAX Bedřichu, začals pít před tou zprávou, nebo až po ní?

BEDŘICH Myslíš, že ze mě mluví whisky? Tady čti.

(Ukáže mu noviny, předčítá titulky)

„Ať žije komunistická Británie!“ „Palmerston a další ministři oběšeni bez soudu.“ „Královna před tribunálem.“ „Žádná královna, pouhá občanka Viktorie.“ „Občanka Viktorie odsouzena k smrti.“ „Nejdůležitější otázka dne – znárodnění.“ Takže tu svou zatracenou fabriku konečně předám státu.

KAREL MAX *(převezme od BEDŘICHA noviny, přelétne titulky, ale je nadále skleslý)* Zítřka tam, Bedřichu, bude titulky: Další mrtvá v domácnosti německého emigranta.

BEDŘICH Nepřichází v úvahu. Noviny jsou odedneška naše. Mimochodem – kdes byl, když se to stalo?

KAREL MAX Nerozumím.

BEDŘICH Když ti zabili ženu. Kdes byl? V koupelně? Nebo jsi spal? Nejlogičtější je, žes pracoval.

KAREL MAX Bedřichu, jeden z nás dvou se zbláznil.

BEDŘICH Pamatuju pochopitelně i na to. Utrpěl jsi šok. Pozveme Kugelmannu. Konstatuje nervovou horečku a předepíše, co je potřeba. Pár dní v nemocnici, pak sanatorium. Pokud vůbec dovolí, aby tě vyslychali, tak jen všeobecně a krátce.

KAREL MAX Vyslychat mě budou dříve nebo později. Co jim řeknu?

BEDŘICH Pravdu. Seděls u psacího stolu a psal. Slyšels,

jak někdo klepe na dveře. Myslels, že je to Bedřich. Čekali jste ho. Žena vstala a šla otevřít.

KAREL MAX V noční košili? Bosa?

BEDŘICH Jsem přítel rodiny. Dlouho se nevracela. Šel ses podívat a našel ji v předsíni mrtvou. Někdo ji uskrtil, ani nehlesla, a utekl.

KAREL MAX Kdo to byl?

BEDŘICH Máš po světě málo nepřátel? Všichni prustí junkeři tě nenávidí. Ale to přenech policii. Je to naše policie. Mimochodem – víš, kdo převzal ministerstvo vnitra? Wolff.

KAREL MAX Luigi Wolff? Ten mě má rád jako pes kočku.

BEDŘICH Uvítá příležitost ke smíru. Uvidíš, vyjde ti vsťfic.

KAREL MAX Vyjednáš to s ním?

BEDŘICH Vezmi ji za ruce.

KAREL MAX Poneseš ji? Kam?

BEDŘICH Tam, kde zemřela. Do předsíně.

KAREL MAX *(vezme BENI za obě ruce, zvedne ji)* Zatraceně, je těžká.

BEDŘICH *(vezme BENI za nohy, zvedne ji)* Musíme jít stejnou nohou. Já levou, ty pravou. Pozor. Jdem!

(KAREL MAX kráčí pozpátku, čelem k BEDŘICHOVI, a nesou BENI směrem do pravého portálu. Najednou se z pravého portálu ozve tiché zaklepání. KAREL MAX se zastaví a opatrně položí BENI na zem, BEDŘICH ho napodobí)

KAREL MAX *(šeptá)* Co to bylo?

BEDŘICH *(šeptá)* Nic jsem neslyšel.

KAREL MAX *(šeptá)* Někdo klepal.

BEDŘICH *(šeptá)* Nesmysl.

(Zaklepání se z pravého portálu ozve podruhé, tentokrát silněji)

KAREL MAX *(šeptá)* Slyšíš?

BEDŘICH *(šeptá)* Kdo to může být?

KAREL MAX *(šeptá)* Počkáme, až odejde.

(Zaklepání se ozve potřetí, tentokrát je to zvuk takové intenzity jako na konci obrazu 7)

(Šeptá) Policie.

(Z pravého portálu se ozve vzlyk, jaký se odtam ozýval po celé první dějství)

BEDŘICH Vzlyká.

KAREL MAX *(vyděsí se ještě víc, šeptá)* Tiše.

BEDŘICH Proč?

KAREL MAX *(šeptá)* Takhle vzlyká jen ona.

BEDŘICH Kdo?

KAREL MAX *(šeptá)* Pst. Je už devět dní mrtvá.

(Údery z Osudové, tma)

OBRAZ 10

Stejná scéna jako v předchozím obraze. Noční světlo ozařuje prostor s manželským dvojlůžkem. KAREL MAX se vrací z pravého portálu. Mrtvola BENI už není na jevišti.

(Ozve se tiché zaklepání na dveře. KAREL MAX se zastaví a strne. Zaklepání se ozve podruhé, a to o něco silněji, a pak potřetí. Je to přesně takové trojí zaklepání jako v závěru obrazu 9. Pak zazní z pravého portálu vzlyk stejný jako na závěr obrazu 9)

KAREL MAX *(tiše, přiškrceným hlasem)* Leni.

LENI *(slyšíme jen její hlas z pravého portálu)* Smím dál?

KAREL MAX *(stísněn)* Samozřejmě, miláčku.

LENI *(vejde, vypadá stejně, jako když opustila byt na konci obrazu 6. Je v noční košili, bosa, ale kufr nemá)*

Dobrý den, Karle Maxi. Proč neotvíráš? Měla jsem strach; že tě už neuvídím.

KAREL MAX Pořád tu někdo je. Vyslychali mě – a potom ta věc s Beni.

LENI Viděla jsem ji. V předsíni. Nemluv o ní.

KAREL MAX Odpusť, miláčku. Mám starost. Vyšetřují, kdo ji zabil.

LENI Karle Maxi, miláčku, to není důležité.

KAREL MAX Je, a taky velmi složitě. Wolff je nevypočítatelný.

LENI Karle Maxi, nesmím tu být dlouho.

KAREL MAX Abys rozuměla: může mi dělat těžkosti.

LENI Prosím tě, vyslechni mě.

KAREL MAX On totiž, miláčku, bojoval v Itálii. Byl tajemníkem Mazziniho. V našich kruzích si získal obrovskou důvěru.

LENI Miláčku, nech ho s pokojem.

KAREL MAX Na to je bohužel pozdě. Bral peníze od bonapartistů. Pracoval na dvě strany. Prodával nás. Už dávno ho podezírám. Nemám sice důkazy, ale jsem o tom přesvědčen. Řekl jsem to přátelům a někdo mu to donesl.

Teď je ministrem vnitra a má na stole Beninu záležitost. Je otázka, jak se zachová.

LENI Miláčku, když jsem od tebe odešla, šla jsem k řecce.

KAREL MAX Ne domů?

LENI Řeka je můj osud a voda mě přijala.

KAREL MAX Leni, miláčku, umíral jsem s tebou.

LENI To nebyla smrt. Ocitla jsem se v jiném světě. Je to daleký širý svět, o kterém jsi snil. Čistý a krásný svět omývaný vlnami.

KAREL MAX Leni, ten přece neexistuje. Musí se vytvořit. Vydobýt olovem a krví.

LENI Mýlíš se. Existuje. Je plný šťastných lidí. To jsou ti, kteří žijí se svými nejmilejšími. Kdo zanechal lásku ve starém světě, ten na ni čeká. Po devět nocí a devět dní.

Vyhlížela jsem tě na našem místě u řeky. Noc co noc byla tma hustší a pustší.

KAREL MAX Leni, miláčku, to jsem netušil. Odpusť.

LENI Dnes je poslední, devátý den. Směla jsem k tobě jen pod takovou zvláštní podmínkou.

KAREL MAX Pod jakou?

LENI *(postoupí o krok směrem k němu, KAREL MAX o krok ustoupí)*

Bojíš se, že studím?

KAREL MAX Nebojím.

LENI Ale ano, máš pravdu. Jsem jako rampouch. Zkus.
(Vztáhne k němu ruku, KAREL MAX se jí nedotkne)

Zapomněla jsem si kabát. Už je podzim. Máš mě rád?

KAREL MAX Neptej se, miláčku. Vždyť to víš.

LENI Nezdobíš se, že jsem odešla?

KAREL MAX Leni, miláčku, pořád si opakuju Heinovy verše:

I přes hlínu, i přes vodu, má lásko, já tě obejmu.

LENI *(usedne na BENINO lůžko)* Krásné verše.
(Ulehne naznak)

Tak to udělej. Obejmi mě.

KAREL MAX *(jde velmi pomalu k ní, krok za krokem)*

LENI Slyšíš, miláčku. Čekám.

KAREL MAX *(stojí u LENI, která vleže vztáhne paže. KAREL MAX ji obejmě, nejprve váhavě, ale pak se tomu objetí vzdá.*

Dlouhé políbení, po kterém KAREL MAX zůstane ležet vedle LENI na BENINĚ lůžku.)

LENI *(vleže vedle KARLA MAXE)* I přes hlínu, i přes vodu.
Tolik ji miloval?

KAREL MAX Heine? Jako já tebe.

LENI Viš, miláčku, co se mi na tobě líbí? Že bereš básně
doslova. Jako já.

KAREL MAX Jinak se přece nedají brát.

LENI Na to jsem spoléhala. Kdybys mě nepolíbil, umřela
bych doopravdy.

KAREL MAX To byla ta podmínka?

LENI Existuje ještě jedna.

KAREL MAX Jaká?

LENI Dnes před půlnocí si pro mě přijdeš.

KAREL MAX Dnes před půlnocí? Kam?

LENI Na naše místo k řece.

KAREL MAX Musí to být?

LENI Neboj se. Voda tě přijme. Není to smrt. Je to veliké

štěstí. Potkáš se se svým snem. Budeme navždy spolu.
Přijdeš?

KAREL MAX Přijdu.

LENI *(vstane, odchází)* A ještě něco, miláčku: nikomu
o mně neříkej.

KAREL MAX *(vstane)* Proč?

LENI To je třetí podmínka: Kdo to poví, ten se v kámen
obráti.

(Údery z Osudové, tma)

OBRAZ 11

KAREL MAX stojí u BENINA lůžka tak, jak zůstal stát na konci
předchozího obrazu. V pravém portálu stojí BEDŘICH ve
svých odpoledních šatech, v ruce má noviny.

BEDŘICH Vítězství, Karle Maxi. Vítězství na všech fron-
tách. Přítel Freiligrath napsal báseň Zhyň, vrahu naší Be-
ni. Otiskly ji všechny britské noviny.

(Podá mu noviny)

KAREL MAX *(vstane, noviny si nevezme, je mrazivě vážný)*
Díky, Bedřichu. Nebudu ji číst.

BEDŘICH Chápu. Ostatně jak se dalo čekat, je mizerná.
(Schová noviny)

KAREL MAX *(jde mezitím vlevo k závěsu, rozhrne jej a ne-
chá rozhrnutý. Prostor kolem psacího stolu se osvětlí. KA-
REL MAX usedne, vezme papír a začne psát)*

BEDŘICH *(mezitím KARLU MAXOVI vypráví)* Zato Wolff se
ukázal. Za prvé: pro Benin případ ustanovil mimofádného
komisaře. Dal mu pokyny. Protokol nadiktuješ sám, a tím
vyšetřování skončí. Za druhé: Wolff se účastní Benina po-

hřbu, a to jako oficiální zástupce vlády. A za třetí tě zve na slavnostní oběd.

KAREL MAX *(stále píše)* Nebudu s ním obědovat. Slavnostně ani jinak.

BEDŘICH Karle Maxi, myslí si o něm to nejhorší, ale je to třetí muž ve státě. Nabízí ti víc než smír. Nabízí přátelství. Jsi politik, a ještě k tomu v situaci, kdy nemůžeš odmítnout. Dále: pozitivně chtějí přijet z Oxfordu. Kvůli tvé profesuře. Vědí pochopitelně, že máš smutek, a tak se ptají: přijmeš je?

KAREL MAX *(píše)* Nepřijmu.

BEDŘICH Děkan z Oxfordu, Karle Maxi, není Freiligrath. Proč ten rozhovor odkládat? Abys udělal dojem? Nesmysl. Přednášet přece chceš.

KAREL MAX Nechci.

BEDŘICH Musíš. Veřejnost je na tebe zvědavá. Nesu ti čtyři smlouvy a sedm návrhů spolupráce. Nakladatelé se o tebe rvou, noviny taky. Kráčíš ke světové slávě, a tváříš se jak do rakve.

KAREL MAX *(dopíše, vstane a položí si prst na ústa)* Pst. *(Tiše)* Kdo to poví, ten se v kámen obrátí.

(Podá BEDŘICHovi popsany list)

Čti.

BEDŘICH *(vezme papír s textem KARLA MAXE, usedne na uvolněnou židli u psacího stolu a přelétne, co KAREL MAX napsal. Jakmile dočte, opře se překvapen o opěradlo židle, ruka s textem klesne)*
Pozdravbůh.

(Odloží papír s textem na psací stůl)

KAREL MAX *(tiše)* Všechno, co jsme si mysleli a psali, je v prachu. Všechno je úplně jinak.

BEDŘICH Netušil jsem, Karle Maxi, že bereš básně doslova.

KAREL MAX *(tiše)* To není báseň.

BEDŘICH Ale je. Průhledná variace na Heinovu Lorelei. S tím rozdilem, že Lorelei, pokud vím, působila na skále. Do bytu za lodníky nedocházela.

KAREL MAX *(tiše, s obavou)* Mlč.

BEDŘICH Proč? Někdo nás poslouchá?

KAREL MAX *(tiše)* Kdoví.

BEDŘICH To je přece naprostý nesmysl. Leni leží v márnici. Je mrtvá.

KAREL MAX Mrtvá snad. Ale v márnici neleží.

(Jde k BENINU lůžku, hledá na něm, najde cosi křehkého, dlouhého a tenounkého a nese to ve dvou prstech BEDŘICHovi)

Co je to?

BEDŘICH *(dívá se)* Vlas.

KAREL MAX Její vlas. Byla prostě tu.

BEDŘICH Zajímavé.

KAREL MAX Zabýval ses fyzikou. Tak mi to laskavě vysvětlí.

BEDŘICH *(vstane ze židle, prochází se)* Že mrtví navštěvují živé, to zásadně nepřipouštím. Ale je pravda: něco tu ne-
souhlasí. V kolikátém měsíci že byla?

KAREL MAX Ve třetím.

BEDŘICH V sedmém. Psaly noviny.

KAREL MAX Byla ve třetím.

BEDŘICH Takže ta, co ji vytáhli z vody, mohla být klidně v sedmém. Už to dává smysl. Prostě to nebyla vaše Leni.

Typická policejní logika: najdou na břehu kufr. Leni ho tam nechala, aby to vypadalo jako utopení. A britský kriminalista na to naletí.

KAREL MAX Jenže ona chtěla k rodičům do Německa.

BEDŘICH Chtěla ti být nablízku, abys o tom nevěděl. Toulala se po městě. Mezitím přišla Benina smrt, revoluce a tak dále. Schovávat se už neměla proč. Vrátila se k tobě.

KAREL MAX Živá.

BEDŘICH Tys o tom pochyboval? Živá jako ty nebo já.

KAREL MAX To ovšem mění situaci.

BEDŘICH Konečně rozumné slovo. Smlouvy podepíšeš, pány z Oxfordu přijmeš, s Wolffem poobědváš a pro to poetické děvče o půlnoci zajdeš.

KAREL MAX Mám? Upřímně řečeno, právě to se mně teď vůbec nelíbí. Co když skočí do vody? Neudrším ji. Strhne mě s sebou.

BEDŘICH To jsou, Karle Maxi, povinnosti milujících.

KAREL MAX Nemluv hlouposti.

BEDŘICH Promiň. Myslel jsem, že ti vyhovuje.

KAREL MAX Nesmysl. Chytil jsem se jí, když mně zbývalo jenom jít se utopit.

BEDŘICH Láska jako alternativa sebevraždy. Zajímavé.

KAREL MAX Zoufalé.

BEDŘICH Tak proč jí neřekneš: Leni, já už tě nechci.

KAREL MAX To kdybych uměl. Jsem z ní nemocný. Ty její šachové partie. Hraje až do rána sama se sebou. Slyším, jak posouvá figurky, i když náhodou spí. A vzlyká tak tiše, že mi to rve vnitřnosti, i když se některou noc vůbec neozve. Ale když řekne, že odchází, já idiot ji přemlouvám, ať zůstane.

BEDŘICH Zkus to a nepřemlouvej. Pěkně jí poděkuj, postarej se o ni – a sbohem.

KAREL MAX Teď, když čeká děcko?

BEDŘICH Nechápu. Stydíš se, nebo se bojíš? Čeho? Co ti může udělat?

(Ozve se tiché zaklepání)

KAREL MAX Vstupte.

BEDŘICH Mimochodem – Wolff do mě vrazil pár koňaků. Dostanu tentokrát kávu?

LENI (v noční košili, bosa vyjde z pravého portálu) Dobrý den, pánové. Káva, pane Bedřichu, bohužel došla. – Karle Maxi, miláčku (ukáže na psací stůl), tys pracoval? To jsem ráda.

KAREL MAX (couvá k psacímu stolu, na němž stále leží popsaný papír) Miláčku, nestojí to za řeč.

LENI (míle a prosebně) Cos napsal nového? Ukaž.

KAREL MAX Je to starý text, miláčku, a špatný. Nemůžeš ho číst.

LENI Když nemohu, nebudu. Smím tě políbit?

(Jde k němu)

KAREL MAX (ustupuje před LENI ke svému lůžku) Samozřejmě, miláčku.

LENI (je velmi blízko u KARLA MAXE) U nás v Porýní, pane Bedřichu, říkají „políbit až k srdci“. Je to taková stará pověra. Jestli vás z lásky políbí žena, kterou jste ve svém srdci zradil, umřete.

(Vezme KARLA MAXE oddaně za ruce)

KAREL MAX (ustoupí těsně k lůžku) Leni, miláčku, máme s Bedřichem jednání. Naléhavé a důvěrné.

BEDŘICH Navrhuju, Karle Maxi, aby ses nezdráhal. Je to milá pověra.

LENI Děkuju, pane Bedřichu. (KARLU MAXOVI) Miláčku, až k srdci.

(Políbí ho)

KAREL MAX (okamžitě po polibku se bezvládně sesune na lůžko)

LENI (nad nehybným KARLEM MAXEM) Karle Maxi, miláčku. To jsem nechtěla. Odpušť.

BEDŘICH (spěchá k němu, naklání se nad ním) Karle Maxi, slyšíš?

(Vezme ho za zápěstí, snaží se nahmatat puls) Je mrtev.

(Údery z Osudové, tma)

**DĚJSTVÍ III
DEN ZÁZRAKŮ**

OBRAZ 12

Pokud jde o dějiště, navazuje obraz na závěr obrazu 5. KAREL MAX leží na lůžku v LENINĚ přístěnku a spí. LENI v noční košili a bosa se nad ním sklání. Na židli u lůžka je šachovnice s rozehranou partií. Ložnice KARLA MAXE a BENI i prostor s psacím stolem jsou ponořeny ve tmě. Zato LENIN přístěnek je osvětlen denním světlem. Je to poprvé za celou hru, co se tento druh světla objevil. Noc a sen totiž skončily.

LENI *(naklání se nad KARLEM MAXEM, aby ho políbila)*

KAREL MAX *(ucítí její blízkost, probudí se, otevře oči, trhne sebou, uhne před LENINÝM polibkem a narazí hlavou do stěny)*

LENI Karle Maxi, miláčku, to jsem nechtěla. Odpusť.

KAREL MAX *(tře si natlučený týl)* Měl jsem divoký sen. To už je šest? *(Posadí se na lůžku)*

LENI Dnes nemusíš tak brzy. Byla do tří vzhůru.

KAREL MAX Mám k tobě prosbu, miláčku. V mém psacím stole jsou doutníky. Máš chůzi jako myška. Můžeš je přinést?

LENI Všechny?

KAREL MAX Všechny.

LENI *(jde ke dveřím z přístěnku)* A pak si zahrajeme.

KAREL MAX Potom, miláčku. Pospěš si.

LENI *(odejde, prostor kolem manželského dvojlůžka a kolem psacího stolu zůstane temný. LENI se za okamžik neslyšně vrátí, v ruce drží krabičku s doutníky, kterou podává KARLU MAXOVI)*

Zapálíš si, miláčku? Já ti nebráním, ale tady ne. Poznala by, žes byl u mě.

KAREL MAX *(vezme si krabičku s doutníky)* Díky, miláčku,

a odpusť – mám ještě prosbu: přinesla bys laskavě kabát?

LENI Jistě, miláčku. Ale nemusíš ven. Kouřit můžeš v kuchyni.

KAREL MAX Nebudu kouřit, miláčku. Prosím tě, jdi.

LENI *(odejde, za krátký okamžik se vrátí a nese svůj kabát)*

Tady, miláčku. Co s ním chceš?

KAREL MAX Zkusit si ho.

LENI Můj kabát?

KAREL MAX Mám pochůzku.

(Obtížně se souká do LENINA kabátu)

LENI Jakou?

KAREL MAX To se, miláčku, tebe netýká.

LENI Co se týká tebe, Karle Maxi, týká se i mě. Kam jdeš?

KAREL MAX *(oblečen v LENINĚ kabátě vypadá otřesně, dívá se na sebe, kabát je mu krátký a úzký)* Myslím, že to ujde.

LENI Takhle nemůžeš na ulici. A ještě k tomu bos.

KAREL MAX Někde jsem tu viděl své plesové střevíce.

LENI Jsou dávno v zastavárně.

KAREL MAX Nemýlíš se?

LENI Vynesly třicet pencí, Karle Maxi. Jaká je to pochůzka?

KAREL MAX Hned se vrátím.

LENI Kam jdeš a co tam chceš?

KAREL MAX Prodám doutníky.

LENI Komu?

KAREL MAX Koho potkám.

LENI Gustavovy doutníky, miláčku, na ulici neprodáš. Jsou drahé, kus deset pencí.

KAREL MAX Dám je se slevou.

LENI Kdo si je může dovolit, ten je v šest ráno ještě v posteli. Nač potřebuješ peníze?

KAREL MAX Směšná otázka.

LENI Nač je potřebuješ právě teď?

KAREL MAX Musím něco zařídit.

LENI Co zařídit?

KAREL MAX Miláčku, nezdržuj mě. Nemám čas.
 LENI Karle Maxi, miláčku, vím, kam se chystáš. To nesmiš.
 I kdybych měla probudit tvou ženu.
 KAREL MAX Leni, já nejdu na přístavní správu. Neboj se, úředníkem nebudu.
 LENI Tak kam jdeš? K řece?
 KAREL MAX Klid, miláčku. Kdybych se chtěl utopit, nepotřebuju doutníky ani peníze.
 LENI Co chceš udělat?
 KAREL MAX Poslat telegram.
 LENI Komu?
 KAREL MAX Bedřichovi.
 LENI Proč?
 KAREL MAX Aby pomohl.
 LENI Ten nám nepomůže. Když otevře ústa, není jasné, co z něho vyleze.
 KAREL MAX O nás, miláčku, nejde.
 LENI Tak o koho? Pamatuj, Karle Maxi: děle než do poledne tu nezůstanu.
 KAREL MAX Několik lidí, miláčku, je v nebezpečí.
 LENI Jakých lidí?
 KAREL MAX Neptej se.
 LENI Miláčku, sundej ten kabát.
 KAREL MAX Nepokoušej se mě zadržet, Leni. Jdu.
 LENI Sundej ho prosím. Půjdu já.
 KAREL MAX Ty? Vyloučeno.
 LENI Budu aspoň klidnější. Jak má znít ten telegram?
 KAREL MAX Ve tvém stavu. Já to nedovolím.
 LENI Miláčku, tvá žena se probudí a bude tě chtít pozdravit. Ty tu nebudeš – a bude zle. Jak má znít ten telegram?
 KAREL MAX *(s obtížemi svléká kabát)* Napůl neoblečena. Bosa. Musel bych se hanbou propadnout.
 LENI Jak má znít ten telegram?
 KAREL MAX Doutníky se ti nepodaří prodat. Umím si to představit. Zastavíš někoho. Nějakého muže. Co když si to vyloží špatně? *(Svlékl kabát)*

LENI Nebudu nic prodávat. Mám od maminky stříbrný tolar. Na zpáteční cestu. Jak má znít ten telegram?
 KAREL MAX Přijed' ihned. Karel Max.
(Předá LENI kabát)
 LENI *(oblékne si kabát)* Anis mě nepolibil.
 KAREL MAX *(nenechá se políbit)* Miláčku, pošli dva telegramy: jeden domů, druhý do klubu.
 LENI Až se vrátím, zahrajeme si. Jednu partii. Prosím.
 KAREL MAX Budeme hrát, miláčku, den co den. Ale teď poběž. Těm lidem jde o život.
(Údery z Osudové, tma)

OBRAZ 13

Scéna jako v předchozích obrazech, ale tentokrát je den, proto je nasvícena ostrým poledním světlem. KAREL MAX leží na manželském dvojlůžku, oči má otevřené. BENI spí. Z pravého portálu se ozve zaklepání, pak znovu, nakonec do třetice.

LENI *(v noční košili a bosa vyjde ze tmy pravého portálu, jde k lůžku KARLA MAXE, podívá se na spící BENI a potichu promluví oficiálním tónem služky)*
 Pane doktore, pan Bedřich.
 KAREL MAX *(šeptem)* Ať jde dál.
 LENI *(odejde zpět do pravého portálu, kde tušíme dveře bytu a odkud je slyšet její hlas)*
 Pane Bedřichu, prosím.
 BEDŘICH *(vyjde z pravého portálu, má své odpolední šaty, v nichž vystupoval v předchozích snových obrazech. V ruce drží noviny)*
 Karle Maxi, bu-bu-buď zdrav. *(Ukáže noviny)* O Soli-Solingenu zatím nic.

KAREL MAX *(opatrně vstane z postele, klade si prst na ústa)*
Pst.

(Ukáže na spící BENI, pokyne BEDŘICHOVI směrem k levému portálu, kde je za závěsem psací stůl, a šeptá)
Pojď.

(KAREL MAX se dá na pomalou cestu mezi hromádkami knih směrem k levému portálu. Podlaha zapraská, KAREL MAX se zastaví, dívá se na BENI, ale ta spí. BEDŘICH kráčí za KARLEM MAXEM stejným způsobem. KAREL MAX postupuje dál, podlaha opět zapraská, BENI se tentokrát pohne, ale spí dál. KAREL MAX se ocitne u závěsu, ale jakmile se ho dotkne, aby ho rozhrnul, BENI se probudí)

BENI Bedřichu.

(V rozpacích se přikryje až po bradu)

BEDŘICH Váš otrok, Beni, se vám klaní. A všimněte si: když nejsem rozčilen, nekotám. Jenže jsem rozčilen skoro po-po-pořád.

BENI *(BEDŘICHOVI)* Dobrý den. Karle Maxi, miláčku, smím tě pozdravit?

KAREL MAX *(jde k ní)* Samozřejmě, miláčku.

BENI Abyste věděl, Bedřichu, to je náš ranní obřad. V Poryní se říká: „Políbit až k srdci.“ Je to taková stará pověra. Jestli vás z lásky políbí žena, kterou jste ve svém srdci zradil, umřete.

(KARLU MAXOVI) Miláčku, až k srdci.

(Políbí KARLA MAXE)

BEDŘICH Milá pověra.

BENI Kolik je hodin?

KAREL MAX Skoro poledne, miláčku. Jedenáct.

BENI Tolik? Můj Bože. Promiňte, Bedřichu, že vás vítám tak neslavně.

BEDŘICH Vy promiňte, drahá Beni, že vás uvádím do rozpaků. Ale vítáte mě slavně. Krá-krá-krá-královny přijímají ho-ho-hosty v negližé.

BENI Galantní, Bedřichu, jako vždycky. Jenže jste v nemilosti. Zanedbáváte nás.

BEDŘICH Čas, veličenstvo. Chybí čas. Fabrika mi pije krev. Ale protože jsem dnes dostal tele-tele...

KAREL MAX *(rychle upadne)*... telepatický pocit...

BEDŘICH *(přizpůsobí se)*... patický pocit, že mě čekáte, jsem tu a věřím v o-o-omilostnění.

BENI Rozmyslíme si to.

BEDŘICH Ještě prosbičku, drahá Beni. Jdu z klubu. Pil jsem. Do-do-dostanu kávu?

BENI Řekněte, Bedřichu: píše Karel Max nesrozumitelně?

KAREL MAX Prosím, Beni, nehněvej se. Bedřich můj dopis nedostal.

BENI Takže jste nás, Bedřichu, navštívil pouze pro ten telepatický pocit.

KAREL MAX *(snaží se dát kladné znamení BEDŘICHOVI, který se k němu tázavě obrátil)*

BENI Nech toho, Karle Maxi. Bedřichu, prosím.

BEDŘICH *(improvizuje)* Věřte, Beni, nebo ne, koupil jsem ber-ber-berberského klusáka. Fantastické zvíře. Do rána jsme to zapíjeli. Rád bych to osla-oslavil i s vámi. Smím vás pozvat na oběd?

BENI Děkuju, Bedřichu. Za pozvání i za to, že jste aspoň do jisté míry upřímný. Karel Max tvrdí, že vám napsal. Je to pro naši rodinu životně důležité.

KAREL MAX Na mou duši, Beni, napsal. Policie hlídá poštu. Semtam něco zašantročí.

BEDŘICH Klid, přátelé. Co bylo v tom dopise?

KAREL MAX Všecko si povíme, Bedřichu. Pojď. *(Vede BEDŘICHA k psacímu stolu, zatáhne za oběma závěsy a tak zůstanou opticky odděleni od BENI, která leží v posteli nasvícena jako předtím. KAREL MAX pokyne BEDŘICHOVI na židli, sám usedne na roh svého psacího stolu)*

Jde o to, Bedřichu, že jsme na dně. *(Vezme pero, namočí, při rozhovoru občas něco napíše a zvuk pišícího pera zastírá kašlem)*

Nejen s kávou. Se vším.

BEDŘICH Ne-ne-ne...

KAREL MAX *(píše a kašle)* Bohužel ano.

BEDŘICH Ne-ne-ne...

KAREL MAX *(píše a kašle)* Ano, ano, ano.

BEDŘICH Ne-ne-ne-nemoc?

KAREL MAX *(přestane psát)* To především. Beni trpí nervovými horečkami. Opakují se čím dál častěji. O sobě nemluví.

BENI *(sleduje rozhovor velmi pečlivě, i když ani na jednoho z mužů nevidí)* Musíš, Karle Maxi, i o sobě.

KAREL MAX Dobře, miláčku.

(Začne zase psát a kašlat, ale vždy jen krátce. Přitom se snaží odhadnout, zda BENI neslyší škrábání písčícího pera) Že mám, Bedřichu, nemocné srdce, to víš. Teď se přidala játra. A revmatismus.

(Kašle a píše)

BENI Miláčku, jsi nachlazen?

KAREL MAX *(okamžitě přestal psát)* Je tu, miláčku, suchý vzduch.

BENI Ten kašel se mi nelíbí. Mluv o vředech.

KAREL MAX *(nepíše, jen mluví)* Ano. Vředy. Vyrazily se. Nevím po čem. Mám je všude. Zkousím jak Job. Nemohu přemýšlet. Kromě maličkostí pro noviny vůbec nic nedělám. Kniha nepostupuje. Přestávám věřit, že ji dokončím.

BEDŘICH Po-po-potřebuješ peníze?

KAREL MAX Zoufale. Ani New York Daily Tribune, ani Wiener Presse ode mě poslední dobou nic nevzaly. Píšu moc radikálně. Jsme zadlužení, kam se podíváš. Žádný obchodník nám neprodá. Domáci hrozí exekucí. Neplatíme činži. Jenže u nás pomalu není co zabavit. Všecko jsme prodali nebo zastavili. Peřiny, boty, šaty.

BENI Jenom knihy ne. Ty chceme za každou cenu zachránit.

KAREL MAX Marně. Exekuci nepřečkají.

(Kašle a píše)

BENI Ty ses, Karle Maxi, vážně nachladil.

KAREL MAX To je, miláčku, z rozčilení.

BENI Jen aby. Teď o dětech.

KAREL MAX Samozřejmě, miláčku. *(BEDŘICHOVI)* Děti nechodí do školy. Nemají v čem. Jen Leni jsme nechali kašlat, aby mohla v nutném případě ven. Pozvání na oběd nemůžeme přijmout, ačkoli máme doma jen ovesnou kaši a mátový čaj. Kávu není v čem podat, i kdyby byla.

BEDŘICH Proč jsi, prosím tě, nedal vědět už dávno?

KAREL MAX Styděl jsem se.

BENI Konečně, miláčku, konečně žes to přiznal. Šíleně se stydí, Bedřichu. Gustavovi namluvil, že i ve dne chodí v noční košili, protože se mu v ní nejlíp přemýšlí. Pro Lassalla nařídil uvařit večeri, a já musela prodat ložní prádlo. A vám, Bedřichu, napsal už kolikátý dopis, ale jako z udělení žádný nedošel.

KAREL MAX To stačí, Beni.

(Píše, ale zapomene kašlat a skřipání jeho pera je jasně slyšet)

Teď víš, Bedřichu, všecko.

(Dopíše a podá BEDŘICHOVI list, na který po dobu rozhovoru psal)

Úplně všecko.

BENI Karle Maxi, co je to?

KAREL MAX Nic, miláčku.

BENI Papír. Šustil. Jasně jsem to slyšela. Tys psal.

BEDŘICH *(rychle přelétne list převzatý od KARLA MAXE)*

BENI Karle Maxi, cos to psal?

BEDŘICH *(překvapen obsahem listu opře se o opěradlo židle, ruku s listem svěsí k zemi)* Po-po-po-pozdravbůh.

(Údery z Osudové, tma)

OBRAZ 14

Scéna je stejná jako v obraze 13, který plynule pokračuje.

BEDŘICH (sedí opřen o opěradlo židle, list drží ve svěšené ruce) Po-po-po-pozdravbůh.

BENI Slyšíš, Karle Maxi? Tys ten kašel předstíral. Cos to psal?

KAREL MAX (vezme si popsaný list od BEDŘICHA zpět) To Bedřich, miláčku.

(Gestem žádá BEDŘICHA, aby ho podporoval)

BEDŘICH (probere se z přemýšlení) A-a-a-ano, Beni. Já.

BENI Nevymlouvej se, Karle Maxi. Víím, jak škrábeš. Takový charakteristický zvuk. Mezi tisíci tě podle něj poznám.

KAREL MAX (zmačká ten popsaný list, přitom kašle, aby zasílal zvuk mačkaného papíru, a pak zmačkaný list spolkně)

Ale tentokrát, miláčku, se mýlíš.

BENI Pánové, prosím, chovejte se jak dospělí. Bedřichu, spoléhám na vás. Ten papír. Dejte mi ho.

KAREL MAX (naznačuje BEDŘICHOVI gestem, aby dal BENI jakýkoli papír) No tak, Bedřichu, nemáme co skrývat. Dej Beni ten papír.

BEDŘICH (konečně dostal nápad, jak celou zápletku řešit, sáhne do náprsní kapsy, vytáhne svazek papírů a začne na ně něco črtat perem KARLA MAXE)

BENI Teď pišete vy, Bedřichu. Ale já chci to, co napsal Karel Max. Opovaž se teď, Karle Maxi, zapálit si doutník.

KAREL MAX Uznej, miláčku: co bych psal?

BENI Něco, cos nemohl říct nahlas, protože bych to slyšela. A Bedřich to komentoval: Pozdravbůh.

KAREL MAX To, miláčku, komentoval naši bídu. Snad se ti zdálo, že trochu mimo souvislost. To ti vysvětlím. Zamysli se. Sociální otázka je jeho nejvlastnější obor. Tak mu uniklo, o čem mluvíme.

BEDŘICH Věřte, Beni. Psal jsem o-opravdu jenom já.

BENI Dejme tomu. Co jste psal?

BEDŘICH Dostal jsem nápad.

BENI Jaký? Nehněvejte se, Bedřichu, že dotírám. Karel Max přede mnou skrývá nepříjemné věci. Říká, že má ohledy. Ale jestli jsou to ohledy, jsou falešné. Falešné, falešné, falešné. Nepřežiju to tak jako tak.

BEDŘICH (zkusí něco pošeptat KARLU MAXOVI, ale nerozumí ani KAREL MAX, ani diváci)

BENI (v zárodku ten BEDŘICHŮV pokus překazí) A prosím nešeptejte. Co je šeptem, to je s čertem. Jaký nápad?

BEDŘICH Nejlepší, drahá Beni, jaký jsem kdy měl. Zavřete oči.

BENI (zavře oči)

BEDŘICH (rozhrne závěs, jde k BENI a položí ji do ruky svazek papírů, na který před chvílí psal)

Můžete otevřít.

BENI (prohlédne papíry) Rozumím dobře, Bedřichu? To jsou směnky. Vaše směnky. A podepsané.

BEDŘICH K va-K va-K va-K va-K vaši dispozici, Beni. Bianco. Sami vyplňte, kolik potřebujete.

KAREL MAX (vstane s psacího stolu a jde k BEDŘICHOVI) Bedřichu. (Je dojat) Mluv ty, Beni. Nemám slov. Je mi hanba.

BEDŘICH Ne-ne-nesmysl. Proč hanba? Ostatné možnosti jsou omezené. Bylo by to dohromady řekněme šedesát liber měsíčně.

BENI Díky, Bedřichu. Tolik nespotřebujeme. Ale i mě jste zahanbil. Bála jsem se, že na mě něco chystáte. Odpusťte.

BEDŘICH Hanbím se já, přátelé. Nuzujete, a já ku-ku-kukupuju koně. Už o tom prosím nemluvíme.

BENI Myslíš, Karle Maxi, že to můžeme přijmout?

BEDŘICH Musíte. Jinak si zoufám. Z té zatracené fabriky. Z té otravy. Z té nudy. Představte si: de-de-de-denně čtyři hodiny šéfuju. Teprve teď to do-dostane smysl.

KAREL MAX Kamaráde. (Stiskne BEDŘICHOVI ruku) Náš milý Heine napsal: Mám děkovat, a hlas se chvěje.

BEDŘICH Tak ne-ne-neděkuj. Měl jsem se dovtípit už dávno. A teď, přátelé, přál bych si mít hlas a-a-andělský. Protože přijde zvěstování.

(Rozsvítí se LENIN přístěnek. LENI sedí na lůžku, šachovnice je na židli připravena ke hře)

BENI Další dobrá zpráva, Bedřichu? A proč ten patetický tón?

BEDŘICH Jde, přátelé, o naši Leni. Prosim vás, věnujte jí i nadále svou lá-lásku.

BENI Jistě, Bedřichu. Není proč o to prosit. Něco se stalo?

KAREL MAX *(nenápadně se stáhne do pozadí)*

BEDŘICH Ano, Beni. Stalo. Ptáte se co? Ne, vy to u-u-uhodnete.

BENI Napovězte mi, Bedřichu. Nic mě nenapadá.

BEDŘICH Co se asi ve městě může stát půvabné mladé dívce? O čem vypráví biblické Zvěstování?

LENI *(silně vzlykne)*

BENI *(bystře se na BEDŘICHA podívá)* Tak takhle je to. *(Volá směrem k přístěnku)* Leni, chudáčku, nebojte se. Patříme k sobě. Řešení se najde.

BEDŘICH Leni je, drahá Beni, pod mou ochranou. Veš-veš-veškeré výdaje hradím.

BENI To je ušlechtilé, Bedřichu. A kdo je otcem?

BEDŘICH Do-do-dobrého o něm nemohu říct nic. Naopak. Ač vás uctívá, není hoden vaší přízně.

BENI Chudák děvče. Chudák Franz.

BEDŘICH Ten pe-pekař?

BENI Tajně ji miluje. Jak se to mohlo stát? Vždyť co je u nás, nehnula se z domu.

BEDŘICH Drahá Beni, měla byste si to domyslet.

BENI Počkejte. Jak vy to vůbec víte?

BEDŘICH Kdo jiný, Beni, by to měl vědět? Jsem zvěstovatel. Ne-ne-nevyrážejí mi náhodou na zádech křídla?

BENI Nenapínejte nás, Bedřichu. Ven s tím. Kdo je to?

BEDŘICH Myslel jsem, drahá přítelkyně, že je to jasné. Při vaší in-in-intuici.

BENI Počkejte. Já na to přijdu.

BEDŘICH Le-le-leží to na dlani. Ptejte se.

KAREL MAX *(ustoupí za závěs a pošubává jím, aby skryl rozpaky)*

BENI Proč jsi tak nervózní, Karle Maxi? Nech ten závěs. Rušíš mě. – Tak tedy, Bedřichu: žádného berberského klusáka jste nekoupil.

BEDŘICH Sa-sa-sa-samá voda. Koupil.

BENI Ale oslavovat jste to k nám nepřišel.

BEDŘICH Teplo.

BENI Dostal jste telegram.

BEDŘICH Ho-ho-ho-horko.

BENI *(směrem k přístěnku)* Ten telegram, Leni, jste poslala vy.

LENI *(rozpláče se, tichým pláčem podkresluje další dialog)*

BEDŘICH Přízněj se, Leni. Klidně řekni pravdu.

BENI *(KARLU MAXOVI, který se zase chytil závěsu)* Co je ti, Karle Maxi?

KAREL MAX *(velmi rozrušen)* Jsem, miláčku, v naprostém pořádku.

BENI To mě těší. A teď, Bedřichu, otázka k jádru věci: že se vám Leni líbí?

BEDŘICH Přihořívá.

BENI Jenže doposud jste ji netykal.

BEDŘICH Ho-ho-ho-hoří.

BENI Noční procházky k Temži. – Mám se ptát dál?

BEDŘICH Kompliment, Beni. Jste ho-ho-hotový detektiv.

BENI Poslední otázka, Bedřichu: Kdy bude svatba? Předem říkám, že vám Leni rádi dáme.

LENI *(přestane plakat, rozhostí se naprosté ticho)*

KAREL MAX *(přistoupí k BEDŘICHOVI)* Bedřichu. *(Obejme ho)* Bedřichu. Bratře.

(Poklepe ho po zádech v rytmu úderů z Osudové)

(Údery z Osudové, tma)

OBRAZ 15

Scéna jako v obraze 14, který plynule pokračuje.

KAREL MAX *(v objetí s BEDŘICHEM)* Bedřichu. Bratře.
(Poklepe ho po zádech čtyřmi údery rytmizovanými jako údery v Osudové)

BEDŘICH *(po malé chvíli vyklouzne z objetí)* Nebla-nebla-
neblahopřej, kamaráde. Není k čemu.

BENI Cože, Bedřichu? Vy si ji nevezmete?

BEDŘICH Je mi líto, Beni. Nejsem rodinný typ.

BENI To jste přece věděl i předtím. Proč jste jí pletl hlavu?

BEDŘICH Byla to, drahá Beni, krá-krá-krásná náhoda, kte-
rá se neopakuje. Náhoda silnější než já.

BENI Chudák děvče. Nemohu věřit, Bedřichu, že jste tako-
vý. Karle Maxi, ty se nevyjádříš?

KAREL MAX Mám moralizovat, miláčku? Jsem dialektik.

BEDŘICH Já taky, Beni. Re-re-re-renesanční člověk.

BENI Mám o renesanci jiné představy.

BEDŘICH Mylné, drahá přítelkyně. Idealistické.

BENI Je tu, Bedřichu, praktická otázka: předpokládám, že
u nás zůstanou oba dva.

BEDŘICH Jste hodná, Beni. Dík. Rozhodl jsem se jinak.
Děcko dáme do útulku.

BENI *(volá k přístěnku)* Vy s tím souhlasíte, Leni? Ne, to
není možné.

LENI *(začne ve svém přístěnku znovu plakat a podkresluje
tím další dialog)*

BEDŘICH Proč ne? Leni je k-komu-komu-komunistka. Ví,
co je disciplína. Ona i já jsme vojáci. Jenže já ge-ge-ge-
nerál.

BENI Buďte lidštější, generále. Karle Maxi, domluv mu.
Řekni, že máme děti rádi. A naše děvčata, to jsou tři spo-
lehlivé chůvy.

KAREL MAX Na tom, Bedřichu, něco je. Měl bys to uvážit.

BEDŘICH Do útulku dával děti sám velký Rouss-Rouss-
Rousseau. Po revoluci to budou dělat všichni.

BENI Já nikdy.

BEDŘICH Vám, drahá Beni, povolíme výjimku. Ale pozor:
děti se nám podobají. Už tím, Karle Maxi, jsou nesnesi-
telné.

KAREL MAX To mě nenapadlo. Na tom, Beni, taky něco je.

BENI Co to povídáš, Karle Maxi? Ty, hrdý otec. Mlč a styď
se. A s vámi, Bedřichu, se o to budu přít.

BEDŘICH Jak si přejete, Beni, ale ne nalačno. Je tady ně-
kde hospoda? Dá-dá-dám přinést oběd. Ubrusy, nádobí,
všecko do-do domu.

LENI *(při zmínce o obědě vstane, zápasí s nápirem nevol-
nosti, chytí se dlaní za ústa, vyrazí z přístěnku a utíká do
pravého portálu a ven)*

BEDŘICH Co je s ní?

BENI Nic vážného. To jsme my citlivější ženské. Jak v tom-
to období uslyšíme o jídle, dělá se nám zle.

BEDŘICH Be-be-be-beru na vědomí. Příklad si dám pozor.

BENI Kdepak, Bedřichu, nedáte. Když jsem čekala děti,
denně jsem to Karlu Maxovi připomínala, a přesto byl
děsně bezohledný. Vy na tom jistě nebudete líp.

BEDŘICH Neupírejte nám, Beni, právo na vývoj. Po-po-po-
lepšíme se. A teď mě na chvíli omluvte.
(Odejde)

KAREL MAX *(volá za ním)* Nezapomeň, Bedřichu: kup po-
ledníky. *(BENI)* Tak, miláčku, co jsem říkal? Jsme venku
z vody.

BENI Mně se zdá, miláčku, že jen částečně.

KAREL MAX Já vím, miláčku. S knihou bude plno práce.

BENI Právě. A jsi teď Bedřichovým stipendistou. Odpoví-
dáš mu za to, jak postupuješ a kdy budeš hotov. Trochu
se toho bojím. Znovu se potvrdilo, jak jsi nezodpovědný.
Kdyby Bedřicha nepozvala chudák Leni, ty bys naši situ-
aci nikdy neřešil. Proto ti budu pomáhat důsledněji než
dosud. Už jsem to promyslela. Nejdřív se přestěhujeme.

Najmeme někde na předměstí vilu. Dostaneš pracovnu. Využiješ každé chvíly. Budeš se držet tématu. Ruského zemědělství se tvá kniha netýká. Ruské časopisy okamžitě vrátíš. S tím souvisí další změna: přála bych si, abys už netrval na autorské intimitě. Abych do tvé pracovny směla chodit, kdy uznám za dobré.

KAREL MAX Samozřejmě, miláčku. Přibude ti starostí, ale budiž.

BENI Za třetí, miláčku: budeš dbát o své zdraví. Zajdeš ke Kugelmannovi. Všestranně tě vyšetří. Pracovat budeš denně od devíti ráno do půlnoci. Od půlnoci se bude spát. Bez výjimky. V neděli naopak žádné psaní. Věnuješ se rodině, odpočinku, procházkám a tak dále.

KAREL MAX S tím, miláčku, plně souhlasím.

BENI To je dobře. A teď co je s tím podáním pro berlínský soud?

KAREL MAX Hotovo, miláčku.

BENI Ukaž.

KAREL MAX *(jde za závěs ke svému psacímu stolu, vytáhne ze zásuvky popsany papír a předá jej BENI)* Budeš číst hned?

BENI Samozřejmě. *(Čte)*

LENI *(vyjde z pravého portálu, je uplakaná, ale už nepláče)* Měla jsem se, pane doktore, připomenout. Zahrajeme si?

BENI *(čte)* Leni, přece víte, že na šachy nemá čas.

LENI Doufám, milostivá paní, že si udělá. *(Malá chvíle)* Věřím mu.

(KAREL MAX je silně nervózní, škube závěsem)

On totiž... mi to slíbil.

(LENI odejde do svého přístěnku a usedne k šachovnici, která je připravena k zahájení hry)

BENI *(čte)* Karle Maxi, miláčku, slibuješ jí to den co den.

Domluvme se ještě na jedné změně: že to děvče přestaneš vodit za nos.

KAREL MAX *(po krátké chvíli)* Miláčku, co kdybychom si dnes udělali neděli?

BENI *(čte)* To bychom, miláčku, začali špatně. Ne, jsem proti.

LENI *(volá z přístěnku, jehož dveře nechala otevřené)* Mám černé, pane doktore. Začínáte.

KAREL MAX Zatraceně, Beni, opravdu jsem ji to slíbil. *(Udělá opatrný krok směrem k LENINU přístěnku, pak druhý krok, podlaha zapraská, ale BENI nezvedne hlavu. Teprve když KAREL MAX udělá třetí opatrný krok, BENI reaguje)*

BENI *(zvedne hlavu, dívá se překvapeně na KARLA MAXE)* Prosím tě, Karle Maxi, kam jdeš?

KAREL MAX Nikam, miláčku.

BENI *(sklopí hlavu, čte)* Kdyžže měl začít?

KAREL MAX *(udělá krok směrem k BENI)* Soud?

BENI Ten Gustavův fantastický pokus.

KAREL MAX *(udělá druhý krok směrem k BENI)* Včera. Máš pravdu. Je fantastický. Ale podaří se. Cítím to. *(Udělá třetí krok směrem k BENI, a dostane se tak na místo, kde stál původně)*

Jen aby Bedřich koupil noviny.

LENI *(tlučí v přístěnku figurkou o šachovnici)* Pane doktore, prosím.

KAREL MAX Hned, Leni.

(Udělá opatrný krok směrem k LENINU přístěnku - a vtom se zaposlouchá)

Už jde. Dnes je den zázraků. Vsadte se. Skutečné zvěstování teprve přijde: že byl v Evropě počat nový, lepší svět.

BEDŘICH *(s novinami v ruce)* Přátelé, radostná zpráva.

KAREL MAX Co jsem říkal? Bedřichu, jsi anděl.

BEDŘICH Ho-ho-ho-hospoda je prvotřídní.

KAREL MAX A Solingen? Generální stávka?

BENI *(zvedne hlavu od četby)* Já jsem si to myslela: nic.

BEDŘICH *(vážně KARLU MAXOVI)* Bohužel. *(Naváže na původní radostný tón své zprávy)* Ale poslouvejte. A la carte: ústřice. Biftek po myslivecku. A tak dále. U-u-u-uz to nesou.

LENI (hned na začátku BEDŘICHOVA oznámení o jídelním lístku vstane, přikryje si ústa dlaněmi, na závěr BEDŘICHOVY promluvy vyběhne ze svého přístěnku, běží ven do pravého portálu a zvrací)

Konec

AUTOR VIDĚL SCÉNU

ve svých představách jako prostor vyloupený reflektory ze tmy. Karel Max, Beni a Leni v hrubých nočních košilích a bosi, Bedřich ve světlých odpoledních šatech a dále několik reálných předmětů: uprostřed jeviště manželské dvojlůžko Karla Maxe a Beni obklopené hromadami a hromádkami zaprášených knih, nalevo textilní závěs a za ním psací stůl se židlí, s bílými listy papíru a psacím náčiním, napravo přístěnek s Leniným lůžkem a židlí se šachovnicí; ve třetím a čtvrtém obraze se objevil velký bílý nočník, v osmém obraze zahrály pánské plesové střevíce, ve dvanáctém obraze krabička s doutníky a Lenin kabát, konečně noviny, s nimiž přicházel při každém svém výstupu Bedřich – nic víc. Chudoba ostatně odpovídala stavu domácnosti před hrozící exekucí. Žádné nástěnné obrazy, žádné tapety, skříně, noční stolky, dokonce žádná okna ani dveře kromě dveří vedoucích do Lenina přístěnku, žádné zdroje osvětlení, žádné svíce nebo lampy. Jejich zažehování a zhasínání by kromě toho zdržovalo a komplikovalo děj. Nejlepší stěnou bytového prostoru by byla tma. Příběh vyžadoval trojí druh světla: noční, v němž se odehrávalo pět obrazů tvořících první dějství a šest obrazů tvořících dějství druhé – snové, dále světlo časně ranní, které charakterizovalo dvanáctý obraz, a konečně světlo polední pro obrazy třináctý až patnáctý. Toto trojí světlo bylo vyjádřeno

trojím odlišným divadelním svícením, především jeho trojí výrazně odlišnou intenzitou.

Řešení bytu se rozumělo ze souvislosti: napravo kolem Leni na přístěnku se chodilo ven do předpokládaných prostor: do koupelny, do kuchyně, do dětské ložnice a do předsíně ke dveřím bytu.

Komediálnost hry záležela v tom, že žádná postava netušila, že hraje v komedii. Herci se chovali vážně a přirozeně, a protože nejúděsněji působí ve snech jejich reálnost, chovali se tak i ve snovém druhém dějství. Zlý sen Karla Maxe byl provázen pouze dvojí nelogičností: za prvé bylo v tomto dějství zachováno noční svícení, třebaže dialog sugeroval denní dobu, a za druhé Bedřich ve zlém snu Karla Maxe nekotlал, zatímco ve skutečnosti, to jest ve třináctém až patnáctém obraze touto vadou trpěl. Snovost druhého dějství zůstala divákovi utajena až do prozrazení ve dvanáctém obraze. Napovědět dříve a jinými prostředky, že hrdina prožívá děj druhého dějství pouze ve snu, znamenalo by zbourat stavbu zápletky a připravit hru o napětí.

Beethovenovské hudební mezihry slyšel autor ve své fantazii jen jako velmi krátké; zpočátku to byla doslovná citace, pak variace, ale vždy zněly ony čtyři tóny pouze po dobu nezbytně nutnou k provedení změn a přesunů na jevišti. Čím kratěji a ostřeji odezněla hudební mezihra, tím účinněji vyzněla těsná vazba jednotlivých obrazů, jak po sobě následovaly. Užití jiných hudebních prvků v inscenaci si autor nepředstavoval.

Na tyto představy si při práci na hře postupně tak zvykl, že s nimi nakonec zacházel jako se samozřejmými dispozicemi. Proto považuje za dobré informovat o nich případného inscenátora.

M. U.

PARTE /1969/, inscenováno v ...
na Adamcově, premiéra ...